
UNITÁRIUS ÉLET

---

57. ÉVFOLYAM 1. SZÁM
2003. JANUÁR-FEBRUÁR

Kéthavonta megjelenő folyóirat

A TARTALOMBÓL

Újévi áhítat

Én Istenem, legyek vidám...!

Egyházi hírek

Újév köszöntése a Püspökségen

Koszorúzás a Múzeum kertben

In memoriam Imreh István

Kereszténység és kultúra

Újévi imádság

A Tavasz Kórus Sepsiszentgyörgyön

Unitárius portrék

Dr. Csíki Gábor

Akik előttünk jártak...

Kelemen Lajos

Olvasói levél

Egyházközségeink életéből

Áprily Lajos versei

Áprily Lajos: HÓBAN

Az erdő szélén lopva róka jár
s csapás végén havas bozótba fordul.
Mint holt kastélyon bűvös mese-zár,
a hó a sí alatt halkán csikordul.

A köd mögül rekedten szól a „kár”,
jeges bajusszal ballag a favágó;
az útnál megváltó napokra vár
s vércseppeket hullajt a kecskerágó.

Felborzolt tollal ül a him-pirók,
hózuzmarát szital az ág le rája,
félálomban lát nyár-illúziót
s olyankor szól althangú fuvolája.

Tisztelt Előfizetőink!

Fél évtizede már, hogy folyóiratunk árát nem emeltük. Köztudomású, hogy ez idő alatt minden drágult, így folyóiratunk előállítási költsége és postázási díja is. Legutóbbi elnökségi ülésünk az előzetes szerkesztőségi határozat alapján úgy döntött, hogy ez év első számától kezdve 400 Ft-ra emeli a lap árát. Ennek megfelelően kérjük befizetni az évi 2400 Ft összeget. Akik már a szétküldött csekkeken befizették az eddigi 1200 Ft-os díjat, azok júniusban, az idei harmadik számban fognak kapni egy újabb csekket a második félévre esedékes összeg befizetéséhez.

Előfizetőink szíves megértését kérjük! A szerkesztőség továbbra is igyekezni fog, hogy a szerzőkkel együtt olvasmányos, hitelesítő, egyházi életünket híven tükröző írásokkal örvendeztesse meg olvasóit. Várjuk köszönettel megrendeléseiket.

Tisztelettel:

az *Egyház Elnöksége*
és az *Unitárius Élet szerkesztősége*

Unitárius vallási műsorok a médiában – 2003.

Magyar Rádió – Kossuth adó

Istentisztelet-közvetítés

Január 12., vasárnap 10.00 (Torda 1568) Debrecen
November 16., vasárnap 10.00 (Dávid Ferenc) – később lesz kijelölve

Egy az Isten c. félóra

Február 28., péntek 13.30 Pestszentlőrinc
Március 28., péntek 13.30 Bartók Béla Egyházközség Bp.
Április 25., péntek 13.30 Dunántúli Egyházközség
Május 30., péntek 13.30 Budapesti Unitárius Egyházközség
Június 27., péntek 13.30 Győri Unitárius Egyházközség
Július 25., péntek 13.30 Füzesgyarmati Unitárius Egyházközség
Augusztus 29., péntek 13.30 Duna-Tiszaközi Unitárius Egyházközség
Szeptember 26., péntek 13.30 Debreceni Unitárius Egyházközség
Október 31., péntek 13.30 Kocsordi Unitárius Egyházközség
December 26., péntek 13.30 Hódmezővásárhelyi Unitárius Egyházközség

Magyar Televízió 1-es csatorna

Örömhír

Április 6., vasárnap 15.00
Július 27., vasárnap 15.00
Szeptember 21., vasárnap 15.00
December 14., vasárnap 15.00

Unitárius ifjúsági műsor

Március 19., szerda 16.50 Budapesti Unitárius Egyházközség
Március 26., szerda 16.50 Bartók Béla Unitárius Egyházközség
Április 2., szerda 16.50 Pestszentlőrinci Unitárius Egyházközség

Útmutató

Szeptember 3., szerda 17.00

Hajnali gondolatok

Január 13., hétfő 5.35 (Torda 1568)
Április 12., szombat 5.35 (Virágvasárnap)
Április 19., szombat 5.35 (Húsvét)
Június 7., szombat 5.35 (Pünkösöd)
Szeptember 27., szombat 5.35 (Őszi Hálaadás)
Október 29., szerda 5.35 (Reformáció ünnepe)
November 15., szombat 5.35 (Dávid Ferenc)
December 25., csütörtök 5.35 (Karácsony)

ifj. B. M. – B. L.

Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.

Az aláírt cikkekért a szerzők viselik a felelősséget.

A szerkesztőség fenntartja az írások szellemét és tartalmát nem érintő rövidítések jogát.

Folyóiratunk minden páros hónap végén jelenik meg.

Laptulajdonos:
Magyarországi Unitárius Egyház

Felelős szerkesztő:

Balácsi László

Főszerkesztő:

Kászoni József

Főszerkesztő-helyettes:

Léta Sándor

SZERKESZTŐSÉG CÍME:
V., Nagy Ignác utca 2–4. Budapest, 1055.
Telefon/fax: 311-2801

Terjeszti a Magyarországi Unitárius Egyház.

Előfizethető:
egyházi központunkban személyesen,
vagy egyházi csekken.

Évi előfizetési díj: 1200,- Ft
Egyes szám ára 200,- Ft
Megjelenik kéthavonta.

Felelős kiadó:

Heltai Gáspár Kft.

Index: 25 842

Nyomdai előkészítés:
Kovács Gyula

Készült:
az ETO-Print Nyomdaipari Kft.-ben
Felelős vezető: Balogh Mihály

HU ISSN 0133-1272

A Magyarországi Unitárius Egyház
internetcíme:

www.unitarius.hu
http://unitarius.lap.hu

„Kövessétek azokat, akik hit és türelem által öröklék az ígéretet” (Zsid 6,12)

Kedves Testvéreim!

435 esztendővel ezelőtt, 1568-ban az erdélyi fejedelemség Tordán összehívott országgyűlésén, Európában először itt Erdélyben kihirdette a vallási türelmi rendeletet:

„A prédikátorok az evangéliumot prédikálják, hirdessék, ki-ki az ő értelme szerint, és az község, ha venni akarja jó, ha nem, pedig senki kényszerítéssel ne kényszerítse az Új lelke azon meg nem nyugodván, de oly prédikátort tarthasson, az kinek tanítása ő nékie tetszik.

Ezért pedig senki a szuperintendensek közül, se egyebek az prédikátorokat meg ne bánthassa, ne szidalmaztassék senki az religióért senkitől ... mert az hit Istennek ajándéka...”

E törvény eredménye nemcsak a vallási tolerancia törvényerőre emelkedése. Ettől az állami elismertségtől, hogy a két éve hirdetett dávidi irányzat is „recepta religióként” elismert felekezet, ettől számítjuk az unitárius egyház megalakulását, mely az egyetlen magyar földön született reformációs felekezet.

Ezen felül – és engedjétek meg Kedves Testvéreim, hogy ez alkalommal erre helyezzem a fő hangsúlyt – a türelem, a tolerancia az unitárius lelkiség alapállásának tekinthető.

Örökség, melyet „kezelni” kell!

„Tolerancia” – kicsit elhasznált szó.

Vegyes érzéseket kelt, mert olyanok és olyankor használták, akik életéből ez az alapállás nem igazolódott vissza. Vagy éppen ennek a fordítottja: a közömbösség szalonképes kifejezésévé vált, a felelősség elhárítását jelentette.

Toleráalom! – s ez nem jelentett mást, mint szemet hunyni az erkölcs inflálódása felett.

Toleráns vagyok! – a minden mindegy individualista magánzárkájába parcellázzuk világunkat.

Legyetek toleránsak a veletek együtt élőkkel! – címszó alatt, mint kötelezően beveendő pirulát, amnéziát írtak elő. Vagy jogot formáltak arra, hogy magunkra öltük a láthatatlanság-némaság köpenyét. Sőt: tanuljunk meg kicsik lenni.

Torkunkban lüktet a NEM. Nem, ez nem tolerancia! De vajon a düh érzése után maradt erőnk szánkra venni: a tolerancia erény? Maradt még helye hitünkben? Egyáltalán, engedjük deformálódni hitünket azért, mert egy szó, amely fontos számunkra, mely történelmi örökségünk, az idők viharában megkopott?

Nemcsak hisszük: tudjuk, a szavak megkophatnak, a tartalom soha. S hogy a szavaknak újból értelmük legyen: rajtunk áll.

Büszkék vagyunk a történelmi örökségre. De előbb, mint elnehezdedt, poros kabátról, le kell ráznunk a fásultság és keserűség lerakódásait.

Mi vezet ki ebből?

„Kövessétek azokat, akik a hit és türelem által örökölték az ígéretet.”

– Kövessük azokat, akik szellemének energiája máig hat, akik megtalálták a belső fényt, amely után eligazodhatunk.

– Kövessük azokat, akik megvívták a maguk hit-harcát – nem fegyverrel, hanem önvizsgálattal, a hit újból és újbóli megfogalmazásával. A „semper reformanda” elvét életük léptékévé tették.

– Kövessük azokat, akik nem törődtek bele, hogy a hit elkopott frázisok variációja legyen, de annál inkább élő kapocs Isten és ember között.

Engedjétek meg Kedves Testvéreim, hogy a XVI. századi vallási tolerancia törvényére emlékezésünkön, és az unitáriusok 435 éves születésnapján, itt, közösen, a magunk módján kísérletet tegyünk a szó „rehabilitására”. Mit jelent ma nekünk, XXI. századi unitáriusoknak és a keresztyének közösségének a szó: tolerancia?

Ezért segítségül az evangéliumi történethez fordulok, amelyet a bibliaolvasás rendjén hallgatunk: Péter kérdést szegsz Jézushoz: hányszor kell megbocsátani? Még hétszer is?

Kihalljuk Péter szavaiból, bizony sokallja a hetet! Talán vérlázító bűnökre gondol, az emberi méltóság ellen szánt szándékkal vétőkre...

Péter férfi. Tipikusan úgy gondolkodik: rendszert akar felállítani, pontosabban felállítatni Jézussal. Számokban gondolkodik, valami jól kimért törvényszerűséget akar. Skatulyát, amit majd Jézus szava legitimizál.

Jézus válaszában figyelembe veszi Péter gondolkodásmódját, az ő nyelvén fogalmaz. De úgy, hogy ad abszurdum megsemmisíti ezt a rendszert, az ilyen logikát: „Nemcsak hétszer, hanem hetvenhétszer!” Mintha a Hegyi Beszéd folytatását hallanánk: a törvény nem kívül van, hanem belül. Önmagadban keresd a választ, Péter! A Te külön bejáratú Isten-ember kapcsolatodban. Nem dogmákban, nem szalonképes közhelyekben, nem indultaim pillanatnyi leképzéséből kell rendszert csinálni.

450 éve, Genfben Kálvin máglyára ítélte Szervét Mihályt, a spanyol orvost a Szentírásról való nézeteiért, többek között azért a meglátásért, amit Erasmus is kimondott a görög biblia újbóli kiadásakor: a Szentírásban nincs fedezete a Szentháromság dogmájának. Valljuk be, ez az eset máig ott feszül reformátusok és unitáriusok között.

Ebben az évben a genfi Saint Pierre katedrálisban a reformáció ünnepét megelőző napokban Szervétről tartanak tanácskozást, 2003. október 31-én pedig Szervét-emlékistentiszteletre kerül sor. Elegendő egyszer visszanézni és szembenézni.

Mint az analógiák általában a „megbocsátás–tolerancia” analógia sem tökéletes. A fogalom gyökerében közös. A valós megbocsátás és a hiteles tolerancia egyaránt a bennem élő hit egy-egy (nem összekeverhető) aspektusa, melynek lenyomata látható életvitelemem, gondolkodásom, cselekedeteimben.

A tolerancia sosem lehet posztulátum, hanem tapasztalat! És ez a hitem tapasztalata: hogy mindannyian ugyanúgy Isten gyermekei vagyunk.

Beszédem alapigéje a zsidókhoz írott levélből származik. Ez a levél a hitükben megfáradtaknak szól, a „visszaesőknek”. Egy olyan gyülekezetről van szó, akiknek hitét nem kívülről fenyegetik, hanem a belső hitük erőtlenedett el. Nincs már élmény, nincs már a hitnek tapasztalata. Kiüresedtek. A „hitéletük” csak a régiekre való emlékezés, szavak, kövek – mely kirekedt az élet folyamából. A reménylett dolgok a kétségek homályába veszttek, a hit láthatatlan volta elbizonytalanította őket. Vagyis inkább: kihunyott a tűz, elmaradt a hit-élmény.

C. G. Jung, a valláslélektan nagy alakja írja: „A *legitim* hit mindig élményre nyúlik vissza. Emellett azonban van olyan hit is, amely kizárólag a hagyomány tekintélyére épül. Ezt a hitet is lehet *legitimnek* nevezni, amennyiben a tradíció hatalma is élményt jelenít meg, melynek fontossága a kultúra kontinuitása számára nem kérdéses. A hit ezen formájánál fennáll a pusztaság szokásnak, a szellemi restségnek s az átgondolatlan és kényelmes ragaszkodásnak legalábbis a veszélye. Ez az az fenyegetés, hogy holtpontra visz, ami a kultúra visszaesésével jár. Ez a gépiessé vált függőség kéz

a kézben jár valami gyermekségbe hanyatló visszafejlődéssel, visszaeséssel, amennyiben a hagyományos tartalmuk tulajdonképpen értelmét veszítendőbe megy. Csak formálisan hisznek benne, anélkül, hogy ennek a hitnek bármi hatása volna még az életre.”

Dávid Ferenc, az 1568-as türelmi rendelet szellemi atyja saját, állandóan megújulni képes hitéből indult ki. Ebben az időben Európa-szerte vallási villongások, vért kívánó versengések vannak. Nem ez hat Dávid Ferencre, nem ennek a közhangulatnak adja meg magát, hanem a meglett igazságnak. Ezt vallja: „Az a lelki ember, akit Isten lelke megvilágosított. Az Istenfiat Isten lelke hordozza, az emberek csak akkor lehetnek Isten fiai, ha Isten lelke által megújulnak.”

A hitet megújítani elkoptatott szavakkal, görögös rítusokkal nem lehet. A 435 éve történtek: örökség. Örökség, melyet kezelni kell.

Találjuk meg helyét a toleranciának, életünkben, hitünkben!

Hitünkben, mely „inkább érthető igeként, mint főnévként, folyamatként, semmint állapotként – idézem az Unitárius Ösvény című erdélyi, ifjúsági kiadványunkat. Hisz a tolerancia – emberi magatartás, a vallásos ember számára a hit egyik aspektusa: Isten láthatatlan arcát meglátni a másikon, minden emberben. Isten jelenlétét érezni minden kapcsolatban, viszonyban.

A tolerancia – a konvenciók, akadályok ellenére szeretni merni.

Ámen.

Miklósi-Vári Katalin

Kedves Olvasóink!

Idei első számunkban Áprily Lajos verseiből válogattunk

HÓHULLÁSBAN

Porka havak hulladoznak – ó zengésű ének,
verse régi regőlőknek, muzsikája télnek.

Porka havak... Hatvan éve, vagy hatvanöt is tán,
a temető jeges útján hogy repült a kis szán.

Porka havak... Kollégium kiskamasz-diákja,
hogy rohantál sereg-élen hangos hó-csatákba...

Porka havak... Hogy suhantál ifjú, könnyű szívvel
hó-szelekben a hegyoldalt szalagozó sível.

Porka havak... Messze kísért hó-dala a múltnak.
Fehéredő fejedre is porka havak hulltak?

Lassan lép már fürgé lábad, óvakodva, félve:
egy lépés és bezuhansz az örök-álmu télbe...

BÚCSÚ A HÓTÓL

Maholnap eltűnsz, kedves hó-alap,
mely – hogyha nem kúszott a köd reád –
beintettél hozzám az ablakon,
mihelyt széthúztam könnyű függönyét.
Mutattad a víg szajkó mese-kék
s a bús pirókok vér-szín tollait,
a megriadt nyúl szökkenéseit,
őzek futását, büszke szarvasét,
s ha jártam süppedős ösvényeden,
a csodaszarvú muflon lábnyomát.
Elűztél gondot, téli mélabút
s ajándékdóztól vissza-visszatért
az életemtől elfutott öröm.

Eltűnsz s fényes fehérséged helyén
csak bokros, barna domboldal marad,
mely rejti majd az illanó vadat
s meg nem mutatja járásuk nyomát
mohos gyeppel benőtt ösvényeden.
S szegényedem. Megint szegényedem.

Én Istenem legyek vidám...

(Beszélgetés Istennel verses gondolatok alapján)

Gondviselő Isten, Szerető Atyám!

Kiben kezdet és vég összeolvadott, kit időnek múló változása nem érhet, „fölszállok hozzád, magas sziklaszálam”, és még mindig ünnepi áhítattal szólítalak. Hiszen a Te akaratod szerint „Az esztendőök eljönnek, hogy elenyésszenek, / Az időnek tengerébe elvegyüljenek, / Így iramlik, foszlik széjjel ez az élet is, / S ami elmúlt, vissza nem jön, bárhogY kérjük is.” „Csak Te tudod, merre térünk, mire virradunk, / Meddig tart e földi pálya, lesz-e hajnalunk, / Mi van a nagy fordulón túl, mi vár ott miránk, / Atlépünk-e rajta, vagy a semmiségbe ránt.” „Úram, a Te lehelleded, Te tudod, mit ér, / Te tudod, mit s minék doból szívünkben a vér!?” Szilveszteri gondolataim még visszasuhannak a karácsonyi gyönyörűségbe, majd átrándulnak az új, nagy ismeretlen esztendőbe, és nem tudok mást kérni, másért könyörögni: „Szeres-sél, édes, Istenem! / Mindenki gyarló, csak Te nem! / Lásd, földi létünk – mit tagadjuk: / földi reménynek-hitnek adjuk, / És mindennek mindig vége van! ...Csak szerelmed örök, én Úram!” „Te ne úgy szeress, ahogy mi szeretünk, / Úram, mert farkas még az ember...” „A szeretet a Te parancsod... és a legszebb zsolta.” Még támad a tél, Atyám, a frissen hullt hó ablakunkig ér, de a megpróbáló kemény télben az új esztendőről, holnapról álmodom, jövődöt tervezek, s benne jégropantó tavaszt, amikor kibocsátod lelkedet és megújulnak mindenek, az egész föld, és mi is ezen a fáradt

sárgolyón. Mindenre áldásodat kérem és mindenkire megtartó szeretetedet esdeklem. „Áldd meg a gyülekezet népét gabonával, / forduljon a kedved, / Adj jó évszakokat s meglásd, a harangozó is / Boldogan kongatja a messzeségbe sóvárgó, / Éneklő harangot! / És büszke lesz szegény, hogy lám Úrunk szavától – mely Tiéd, / A tiszta ég alatt hogy visszhangzik a messzeség!” Régi, hitvalló elődöktől tanult imádság jön elő emlékeimből, hiszen ilyenkor öK is mind itt vannak, szüleink, nagyszüleink, testvéreink, barátaink, hogy segítsenek útra lelmi és az úton végig menni. „Bármit cselekszünk, hasz-talan – / Csak múló percnak épül; / És eltűnik majd nyomtalan / Isten áldása nélkül! / Ki jóra ösztönöz, segít, / Ki mindnyájunknak Atyja, / Munkáink apró köveit / Szilárdan összetartja! / A jó Isten megszenteli / A kezdetet s a véget; / Szívünk virággal lesz teli, / Ha az ő napja életet. / De bármi épül, hasz-talan, / Csak múló percnak épül; / És el fog tűnni nyomtalan / Isten áldása nélkül.

Gondviselő Atyám! Vonj sugardba ebben az esztendőben is minden földön élő teremtmény-testvéremmel. Tudom, hogy ez év sem múlhat el csak sikerekkel, eredményekkel, csak mosolygással és nevetéssel. Lesznek órák, percek, amikor lelkemet maró lúgban áztatod, amikor fájdalmak ol-tókésével metszel. Add megerősödni abban a hitemben, meggyőző-désemben, hogy szent szándékod akar tisztára mosni és új szépsége-

ket teremni. Engedd, hogy mindig figyelhessek oda teremtményeidre, minden embertársamra, bármek-kora is legyen a küzdés: „...Iste-nem, add, hogy jó legyek, / ne üs-sek sohasem sebet, / hulljon ölem-be két kezem, / mielőtt velük vétke-zem. / Ne érezze élő, se holt, / hogy késem szívükbe hatolt, / alhassam át az éjszakát, / ne keltsen fel soha-se vád.”

Szeretnek Istene! Aki a törté-nelemnek és nemzeteknek ura vagy, engedd, hogy szóljak Hozzád most már ne magamért, mert „a népek közt, Úram, / nekem is van egy népem. / Ha érdemét kegyed-nek / a szenvedéssel méred, / úgy egynek sincsen annyi / szent jussa, mint e népnek. / Mások bűnéért is / őt verte ostorod. / Sok súlyos nagy keresztet / szó nélkül hordozott. / Legjobb fiait vitte / mindég a Gol-gotára / s jöttének soha, / csak bűnének volt ára! / Úram, adj bé-kességet / a Kárpátok között! / Se-hol még földet annyi / könny s vér nem öntözött. / Sehol még annyi színes / nagy álom nem fakadt / s árvábbak prófétáid sehol nem voltanak. / Sehol annyi virág / és sehol annyi bánat. / Szeresd job-ban, Úram, / az én szegény hazá-mat! / Mert népem. Fajtam. Vérem! / Fájdalma bennem ég! / Szánd meg, Úram Isten / Attila nemzetét. / Adj békés aratást / sok vérvetés nyomán. / Nyugodjék meg kezéd / gondverte otthonán.” „Úram, ki főnt az égben / lakozol fényesség-ben, / hallgasd meg kegyesen, / hallgasd meg könyörgésem.”

B. L.

ERDEI ÚT

Itt szarvas járt. Kis unokám,
menjünk utána friss nyomán.

Figyeld csak, milyen tiszta nyom:
puha földön járt, nem havon.

Itt mint szétnyílt kagyló, olyan.
Itt repedt szív formája van.

A lépte mindenütt nyugodt,
nem űzte senki, nem futott.

Nézd, itt megállt, mohot kapart,
itt meg kőris-kéregbe mart.

Szép halkán rakd a lábadat,
ne roppants száraz ágakat.

Most fényességbe tér utunk,
zúzmarás tisztához jutunk.

Odanézz: ott áll a csodás –
s körül ragyogás, ragyogás...

Egyházi hírek

Újév köszöntése a Püspökségen

Január 1-jén bensőséges hangulatban köszöntöttük az újesztendőt. A fogadást megelőzően az egyházvezetés részt vett a Nagy Ignác utcai templomban tartott ünnepi istentiszteleten, amelyen a szószéki szolgálatot Kászoni József lelkész végezte, a főtisztelendő püspök úr újévi üzenetét e sorok írója olvasta fel.

Istentisztelet után a kölcsönös üdvözléseket követően a templomi gyülekezet java része a tanácssterembe vonult. Itt Szász Adrienne pestszentlőrinci lelkész úr üdvözölte a megjelenteket, felidézve sok-sok előttünk járó emlékét és nevét.

Főtisztelendő Rázmány Csaba püspök úr köszöntőjében hűséges egyházszeretetre hívta fel a jelenlévők figyelmét. E sorok írója felolvasta Gellérd Imre újévi köszöntő, hitet ébresztő nagyszerű versét. Utána röviden szólt arról az eredményesnek mondható munkáról, amit az egyházvezetés már második éve végez az egyházukat sajátjuknak tekintő hívekkel. Az üdvözlések elhangzása után következett az ágapé, a szeretetvendégség, kötetlen beszélgetésekkel, ismerkedésekkel. Hisszük, hogy a megfogalmazódott szándékok összetartó közösséggé fognak formálni, mert a rengeteg tennivaló igazi összefogást igényel.

Egyházi elnökségünk az elmúlt időszakban két alkalommal is ülésezett, 2002. december 27-én és 2003. január 24-én. Mindkét alkalommal főleg az egyház anyagi gazdálkodásáról esett szó. Az elsőn, hogy miként fogjuk zárni az évszámot, a másodikon pedig arról, hogy milyen kilátásaink lesznek az újévre. Az elnökség záros határidőre bekérte az egyházközségektől és a püspökségtől is a zárszámadásokat. Ezeket is és az újévi tervet is a legközelebbi Egyházi Képviselő Tanács ülésén számszerűen megismerhetik majd az illetékesek, illetve azoknak előző ismeretében megfogalmazhatják véleményeiket és szavazataikkal dönthetnek. E két ülésen szó volt az Unitárius Élet előfizetési díjának emeléséről, amit 2400 forintban állapított meg az elnökség. Foglalkoztunk egyházi ingatlanjaink ügyével is. Ha számottevő haladás lesz ez ügyekben, örömmel fogjuk értesíteni olvasóinkat! Az Elnökség határozott arról is, hogy február folyamán részleteiben kidolgozza és megkezdi a püspöki látogatások menetét, időpontját, mikéntjét, hogy az esztendő folyamán mind több egyházközség életébe bepillantást tudjon nyerni a vezetőség.

B. L.

Koszorúzás a Múzeum kertben

2003. január 19-én, du. 3 órai kezdettel Rázmány Csaba püspök úr, több unitárius kíséretében, részt vett Bauer Sándor emléktáblájának megkoszorúzási ünnepségén a Múzeum kertben.

A nemzet emlékezett Bauer Sándor 1967. január 20-án elkövetett cselekedetére, amikor a rendszer elleni tiltakozásaképpen felgyújtotta magát a Múzeum lépcsőin. A beszédek és megemlékezések felelevenítették három ifjú életét és tragikus sorsát, akik égő fáklaként fejezték ki tiltakozásukat a kommunista rendszer elnyomása ellen: Jan Pallach, 1967. január 16. Prága, Bauer Sándor, 1967. január 20. Budapest, és Moyses Márton, 1970. február 3. Brassó.

Rázmány Csaba unitárius püspök a következő imát mondotta:

A több mint három évtizede történt egyéni tragédia mögött sötét történelmi háttér húzódik. Ha akkor normális lett volna a világ ma nem állnánk itt könnyes szemekkel, az emlékezés fájdalmával siratva egy sokra hivatott fiatal embert, aki ebben a kertben – ahol valamikor a vörösingések elvették Nemecek üveggyöleit – felgyújtotta magát a vörös terror ellen tiltakozva, kezében két nemzeti színű lobogóval. Roppant kínos volt az ügy, ugyanis négy nap leforgása alatt két önégetés történt a békésen épülő szocialista táborban.

Bauer Sándor három napig rengeteget szenvedett égési sebeiben. 17 évet sem élt. Az odahaza tartott házkutatás során megtalált búcsúlevelét elkobozták. Ez volt ben-

ne: „Szeretnék élni, de most szénné égett holttestemre van szüksége a nemzetnek”.

Örök Isten, mennyei édes Atyánk! Bánattól sajgó szívvel, de mélységes hittel imádkozunk tehozzád ez emléktábla tövében. Mély gyász és fájdalom járja át egész valónk drága testvérünk, Bauer Sándor elvesztése felett. Bár tudjuk, hogy életünk napjai végesek, és előbb vagy utóbb meg kell álljunk előtted a végső elszámolásra, de amikor az önkény az ember ember általi leigázásának és megalázásának eredményeként kell megtapasztaljuk a halált, és azt egy ifjú emberen, akkor belénk döbben a mélységes fájdalom és elkeseredés.

Bauer Sándor tette méltó a legerősebb jellemű emberekéhez és ugyanolyan értékkel bír, mint a Jan Palaché vagy a Moyses Mártoné, akik ugyanazon cél érdekében áldozták fel ifjú életüket.

E drága gyermeknek a hit volt az élet értelme és beteljesülése, amikor 1969. január 20-án már nem dübörögtek a hernyótalpas járművek Budapest utcáin, amik ellen Molotov koktéllal lehetett volna harcolni. Abban az időben sokkal alattomosabb ellenféllel kellett felvenni a harcot: a megalkuvás, a gerinctelenség, a lapulás, a megfélemlítés csendjével, ami ellenében önmaga vált égő fáklává, hogy lobogásával oszlassa el a zsarnokság bizakodását: de áldozatát nem önmagáért, hanem a nemzet érdekében, értünk mai emberekért hozta. Szárnyaló lelkének adj örök boldogságot, szereteteinek vigasztaló dást, nekünk örömteli megemlékezést.

Emléke legyen örökre áldott!

In memoriam

IMREH ISTVÁN

Sepsiszentkirály, 1919. szeptember 12. – Kolozsvár, 2003. január 31.

A két földrajzi pont és a két dátum közé feszül a 20. század egyik legnagyobb historikusának életpályája, életműve. A magyar és az európai történetkutatás számára korábban alig ismert, új világot fedezett fel; a feudalizmusban született, s szívesen tovább élő helyi autonómiák sajátos életét, történetét tárta fel és elemezte. Munkássága nyomán ma jobban ismerjük, helyesebben értelmezhetjük a magyarság és a székelység belső fejlődését, társadalomtörténetük összefüggéseit.

Szabó Árpád püspök úr házsongárdi szolgálataival 2003. február 4-én nagy részvéttel búcsúzott tőle a romániai, az erdélyi és a magyar tudomány és közélet.

Tudományos, emberi fejlődését a harmincas évek elején a kolozsvári Unitárius Kollégium, Gimnázium alapozta meg, ahol serdülő korában kitűnt különleges rajzi, festői tehetségével. A szülői akarat a brassói kereskedelmibe kényszerítette, hogy a művészet bizonytalan világától megmentse. Így néhány évig a megélhetésért keményen küzdő székely család számára biztos jövőt ígérve kereskedelmi tisztviselőként tevékenykedett.

Az 1940 októberében kapuit újra megnyitó kolozsvári Ferencz József Tudományegyetem közgazdász hallgatója lett, de egyetemi tanulmányai alatt, Kelemen Lajos vezetése mellett, már elsajátítja a levéltári kutatást és a történeti források elemzését. Erdély korabeli viszonyait hitelesen, tudományos alaposággal feltáró falukutatók aktív résztvevőjeként is tevékenykedett. Erdély tudományos életének vezetői korán felismerték tehetségét. 1943-tól részt vett az Erdélyi Tudományos Intézet életében, ösztöndíjas kutatótól igazgatóig felelős posztokon végezte vizsgálatait, szerző munkáját.

1945. október 24-től a Bolyai Tudományegyetem tanársegédévé is, majd 1948 december 12-én előadó tanárává nevezték ki. Tanított a jogi és közgazdasági valamint a történettudományi karon. Történész nemzedékek sorát készítette fel a két kolozsvári egyetem hatalmi úton elrendelt egyesítése után is, 1983-ban bekövetkezett nyugdíjazásáig. Egyik vezetője volt a Mátyás király szülőházában működő MórícZ Zsigmond Kollégiumnak, amely a Bolyai Tudományegyetem diákjainak igyekezett otthont és nevelést biztosítani.

Tanári munkája mellett a Román Tudományos Akadémia kolozsvári Történeti Intézetének főkutatója volt 1949-től. Az intézmény önállósága megszüntetéséig az Erdélyi Múzeum Egyesület Történeti Levéltárát is vezette 1950 és 1953 között.

Munkássága Erdély történetének 1550 és 1850 közötti periódusát új alapokra helyezte azzal, hogy új forrásokat tárt fel és azokat a gazdaságtudományi és történeti statisztikai iskolázottságával elemezte, történeti-néprajzi összefüggésekbe állította.

A modern európai társadalomtörténet számára megkerülhetetlenek az autonóm közösségi életéről írt tanulmányai, forráskötetei. (*Székely falutörvények*, Kolozsvár 1947, *A rendhagyó székely falu*, Bukarest 1973, *A törvényhozó székely falu*, Bukarest 1983.) E könyvei a történettudomány mellett nélkülözhetetlenek jogtörténetben, jogszociológiában és a történeti néprajzban. A mádэфalvi veszedelem 1764-ből való tanúkihallgatási jegyzőkönyvét „*Látom az életem nem igen gyönyörű*” címmel Bukarestben tette közzé 1994-ben. Elemző

tanulmányai sorát *Erdélyi eleink emlékezete* (1550–1850) Kolozsvár–Budapest közös kiadásában 1999-ben zárta.

Új szemléletre, új módszerekre, új forrásanyagokra alapozó műveit mind a történettudomány, mind a néprajz elismerte. A Magyar Néprajzi Társaság 1977-ben választotta tiszteletbeli tagjává. A Román Tudományos Akadémia Nicolae Balcescudíjjal jutalmazta *Erdélyi hétköznapiak (1750–1850)* című munkájáért. A Magyar Tudományos Akadémia 1990-ben választotta külső tagjává. A Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetem díszdoktorává avatta 1995-ben. Az Erdélyi Múzeum Egyesület tiszteletbeli tagjává fogadta és Gróf Mikó Imre Alapítvány „Entz Géza” díjjal tüntette ki 1998-ban. Az EME kiadásában *Emlékkönyv Imreh István születésének nyolcvanadik évfordulójára* című kötettel tisztelték meg polgártársai (Kolozsvár, 1999).

Munkásságának különös aktualitást, jelentőséget biztosít, hogy a feudalizmus óta szívósan élő helyi autonómiák történetének kutatása során a hazai történettudományban először mutatta be a história környezetgazdasági, ökológiai alapkérdéseit. Nem feledkezhetünk meg példás emberségéről, tisztességéről!

Minél inkább szerteoszlottak a II. világháború utáni gazdasági, társadalmi, kulturális és közéleti illúziók, egyre elmélyültebben, egyre odaadóbban szolgálta Erdély népének történetét. Közel másfél évtizeden át küzdött a szervezetét megtámadó gyilkos kórral. Romló egészségével dacolva szinte élete utolsó hónapjait kutatta Erdély és a székelység múltját. Hagyatéka, öröksége európai érték, a francia Annales iskola nagy alkotóival vetekszik, noha mindig sanyarú viszonyok és béklyózó kötöttségek között erős elzárttságban dolgozott.

Dr. R. Filep Antal

KERESZTÉNYSÉG ÉS KULTÚRA

Újévi imádság

Örökkévaló Istenünk, mennyei édes Atyánk!

Ismét lepergett egy évünk, s esztendőnk végén, új évünk kezdetén szorongó szívvel,
mégis reménységgel, lélekben hozzád emelkedünk.

„Egy esztendő teelötted annyi sem, mint egy szempillantásnyi idő”,
de a mi rövid bölcső és sír közé rekesztett életünknek mégis jókora darabja.

Lelkünkre nehezednek a múlandóság árnyékai;

Érezzük, hogy olyanok vagyunk, mint a viruló fű, mely estére elszárad.
Ezért megnyugtató tudnunk azt, hogy a múltó idők, és a múltó világon túl,
Te örökkévaló vagy!

Köszönjük Neked, hogy számunkra megengedted a tovatúnt Ó esztendőt is megélnünk,
végéhez jutnunk, és az Újnak küszöbére lépünk.

Bizony sokan voltunk, akikkel együtt indultunk az újév kezdetén,
s most már csendesen alusszák álmaikat odakünn a hóborította hantok alatt.

Mi pedig reménységgel indulhatunk tovább Veled az újesztendőben,
tudván azt, hogy csupán jótetszésedből, kegyelmedből adtál napjainkhoz újabb napokat
a Hozzád térésre.

Köszönjük, hogy az elmúlt esztendőben is gondot viseltél ránk,
kirendelted naponkénti kenyerünket,
megtartottad egészségünket, növelted erőnket, hogy munkánkat végezhessük.

Köszönjük, hogy lelkünknek ünnepnapokat is szerezted,
és az úrvacsora közösségében részesülhettünk.

Köszönjük, hogy anyaszentegyházadban helyet adtál
a mi gyülekezeteink számára is.

Engedd meg, hogy az új esztendőben is hozzád meneküljünk, ha bánt a világ,
ha kísértések vagy félelmek ostromolnak.

Kérünk légy szüleinkkel, testvéreinkkel, életünk párjával és gyermekeinkkel,
közeli és távoli szeretteinkkel.

Légy azokkal is, akik elnyomatásban, szükségben, hajléktalanságban élnek.
Tekints rájuk, hiszen ők is a Te gyermekeid Urunk, Istenünk.

Légy minden jóakarató emberrel a világ kerekén,
és áldd meg az eredménnyel és becsülettel végzett munkát.

Kérünk, őrizd meg véstől hányatott sorsú, tengernyi gonddal küzdő népünket,
nemzetünk elszakított vagy távolba sodródott közösségeit.

Ne hagyd, hogy újabb balszerencse érjen, ellenség sújtson, belső viszály emésszen.
Ne hagyj elvesznünk!

Áldd meg Isten a magyart bőven kegyelmeddel, jókedvvel, bőséggel.
Hozz rá vig esztendőt. Hozd el békecségedet!

Kászoni József

A Tavasz Kórus Sepsiszentgyörgyön

A Tavasz Kórusnak több éves jó kapcsolata van a Budapesti Unitárius Egyházközséggel és Kászoni József lelkész úrral. Az ő javaslatára kapott meghívást a kórus Sepsiszentgyörgyre. Az ottani Unitárius Egyházközség Kovács István lelkész vezetésével Egyházi és Világi Kórustalálkozót szervezett 2002. november 16-án. A Tavasz Kórus boldogan vette a meghívást és 36 gyerekekkel, valamint hat felnőttel egy hetet töltött Erdélyben. A szíves vendéglátásról, a kialakult baráti kapcsolatokról, a gyönyörű tájakról és a sok csodálatos élményről így számolnak be a gyerekek:

1-2. nap

2002 novemberében Erdélybe látogatunk. Az első nap, **Kolozsvár**ra érkezünk. A késői érkezés, és a sötétedés ellenére, még aznap este megtekintettük, amit még lehetett: Mátyás király és Bocskai István szülőházát, Kolozsvár főterét, A Szt. Mihály templomot és a 100 éves Mátyás szobrot, ami Fadrusz János alkotása.

A városnézés után, a **Brassai Sámuel Unitárius Teológiai Líceum** tanulóihoz beosztottak minket. A családoKNál megvacsorázva töltöttünk el egy estét. Kelle-

mes élményekkel, barátságokat kötve távoztunk Kolozsvárról.

Másnap utunk **Segesvárra** vezetett, ahol elsétáltunk az Óratoronyhoz, a **Dracula házhoz**, a **Szarvas házhoz**, a **Diáklépcsőhöz** (ahol 172 lépcsőfokot küzdöttünk le), végül a **Vártemplom**ot tekintettük meg. Majd **Fehéregyházán** az 1848-49-es hősi emlékműnél és a **Petőfi**-szobornál elénekelve a Himnusz-t fejeztük ki tiszteletünket az elhunyt hősök és a költő előtt.

Ezután a Petőfi emléktárgyaiból berendezett múzeumot jártuk végig. (ahol a

költő életéről készült dokumentumfilmet néztük meg).

Este megérkeztünk az elkövetkezendő ötnapi szálláshelyünkre, **Sepsiszentgyörgyre**.

Ezután elszállásoltak minket. Beszélgetéseink folyamán kiderült, hogy mennyire erős az ottani emberek magyarságtudata, az „**anyaország**” imádata és a haza szeretete.

Ezúton köszönjük a lehetőséget mindenkinek, hogy eljuthattunk erre a szép helyre, mely mély nyomokat hagyott bennünk, és reméljük, hogy máskor is lesz ilyen élményben részünk.

Szalay Márton 8. z

3. nap

Utunk harmadik napja is nagyon élménydúsán telt. Először **Zágonba** látogattunk, ahol Mikes Kelemen született. Itt megnéztük a Mikes –emlékházat és egy gyönyörű előadást hallhattunk életéről, munkásságáról és megcsodálhattuk a kertben álló tölgyből kifaragott szobrot is, mely abból a fából készült, ami alatt egykor Mikes Kelemen üldögélt. Szintén ebben az emlékházban láttuk a Kiss Mányi emlékszobát, ahol híres színésznőről tudhattunk meg többet.

Ezek után tovább indultunk **Csoma-kőrös** felé, ami Kőrösi Csoma Sándor szülőfaluja. Láthattuk azt a gyönyörű templomot is, amelyben megkeresztelték. Ezután benéztünk a Kőrösi Csoma Sándor emlékházba, ahol nagy utazónk élete képekben elevenedett meg a számunkra. Majd **Kovásznára** látogattunk el, ahol a kórus tagjai megkóstolhatták a borvizet. Itt áll az a híres székelykapu is, amelyet szinte mindenki lefényképezett közülünk. A város nevezetessége még a „**Pokolsár**” ami valójában iszapból áll, és folyamatosan bugyog a vulkáni erők hatása miatt.

Kézdivásárhelyre is eljutottunk, ahol megcsodáltuk a főteret Gábor Áron szobrával, majd megnéztük azt a múzeumot is, ahol sok céh mesterségét ismerhettük meg közelebbről. Szintén itt láttuk azt a 250 db népviseletbe öltöztetett babát, amik mindenkinek különleges élményt nyújtottak. Utunk **Alsócsernáton** folytatódott, ahol megtekintettük a Haszmann Pál Néprajzi Múzeumot, és magától Haszmann Páltól hallottunk egy nagyszzerű előadást a kopjafák titkairól. Gyönyörű, 200 évesnél is öregebb székely házakat láttunk az ottani skanzenben. Az alagsorban megcsodálhattuk a kályhagyűjteményt, míg az udvaron régi földművelő gépekkel és kocsikkal találkoztunk.

Búcsúzóul elénekelhettük a Székely Himnuszt, és tele élményekkel értünk haza vendégfogadó családjainkhoz, erről a fásasztó de annál tartalmasabb napról.

Sas Gabriella 8. z

4. nap

Gyors reggeli a vendéglátó családoknál, majd találkozás a megbeszélés helyen, és indulás a busszal. Így indult ez a nap, melynek első állomása a **Törcsvári hágó** volt. Idegenvezetőnk Balázs Antal tanár úr volt, akitől sok érdekes dolgot tudtunk meg. Ahogy haladtunk a hágó felé a serpentineken, egyre nagyobb csodálattal figyeltük az élénk táruló fantasztikus látványt. Körülöttünk a havas csúcsok gyönyörű látványt nyújtottak. A zöldellő völgyekben állatok legelészték, és békés kis hegyi falucskák terültek el. A Törcsvári hágón megállt a busz, hogy kiszállhassunk, és egy nagyot szippanthassunk a friss hegyi levegőből. A nap szikrázóan sütött, így teljes szépségében csodálhattuk meg a Kárpátok havas csúcsait. Néhány fénykép készítése után már indultunk is Brassóba. Közben figyelhettük a régi várakat, és meg is ebédeltünk Brassó-Pojáján. **Brassóban** megtekinthettük a híres **Fekete templomot**, ahol meghallgathattunk egy előadást, és megtekinthettük a különleges szőnyeggyűjteményt. Nekem legjobban a Fekete Madonna tetszett, melynek a tűzvész következtében megfeketedett a ruhája. Utána utunk, a **Prázmári erődtemplomba** vezetett, amit sajnos nem nézhettünk meg belülről, csak körbejárhattuk a robusztus építményt. Itt a falba épített kamrák tetszettek, amiket falépcsős körfolyosók kötöttek a számozott ajtókhöz. A nap befejezése képpen megkoszorúztuk a Fekete-ügy hídjánál található **Gábor Áron emlékművét**, és természetesen elénekeljük a Himnuszt.

Sztrinkó Réka 8. z

5. nap

Reggel korán kellett mennünk a templomba, mert ott közösen beénekelünk.

A mi „Tavaszi” Kórusunk negyedik szereplőként mutatkozott be Princz Egonné vezényletével. A műveket Küronya Veronika (volt tanítvány, ma zenetanár) kísérte zongorán. Mondanom sem kell, óriási sikert arattunk. Kórusunkat meleg szeretettel, kedves szavakkal köszöntötték, s a templomban is érezhetővé vált, hogy a Tavasz Kórus igazi tavaszt hozott Erdélybe. Nem csak az időjárásban volt észrevehető a változás, hanem az emberek szíve is átmelegedett a tiszta, csengő gyermekhangok hallatán. Lelkesen tapsolt Nagy Ferenc, a Seprődi János Kóruszövetség elnöke is.

Egy 200 éves székely ház tölgyfa mesztergerendájából faragott kopjafával ajándékoztak meg bennünket és rajta egy díszszalaggal. Mi különféle hazai ajándékokat adtunk nekik. Miután vége lett a délelőtti szereplésnek, az összes kórus átment egy közeli iskolába ebédelni. Találkozhattunk a kolozsvári gyerekekkel, akik, ott fogadtak minket, és újabb emberekkel ismerkedhettünk meg. Délután négy órától folytatódott a kórustalálkozó.

Nagyon tetszettek nekünk az ottani kórusok, mert teljesen más stílusban énekeltek mint mi! Miután mindenki szerepelt szabad program volt. Mi sétálni mentünk a családokkal, majd találkoztunk a többiekkel. Sokat meséltek az ottani szokásokról és nekünk szokatlan szavakról. Végül befejeződött a nap és fáradtan, teli új élményekkel tértünk aludni. Mindenki izgatottan várta, vajon mit rejt a következő nap!

Bórvári Fanni 8. z

6. nap

Az utolsó itt töltött nap reggelén fél 10-kor találkoztunk a Belvárosi Református templomban. Szokásunkhoz híven beénekelünk, részt vettünk az istentiszteleten, majd koncertet adtunk a templomban. A nagy sikerű koncertet vastappsal jutalmazta a templom 500 fős közönsége. Később narancslével és kaláccsal kínáltak minket.

Délben a fogadó családok tagjaival közösen megkoszorúztuk az 1848-as forradalom és szabadságharc tiszteletére állított emlékművet. Együtt énekeltek a Kossuth-nótákat és a Magyar Himnuszt.

A délután folyamán a családok elvittek bennünket megnézni a városukat, és annak nevezetességeit. Sokat meséltek a lakóhelyükről, szokásaikról, és hogy hogyan élnek itt az emberek. Este, amikor együtt sétáltunk a parkban, láttuk, hogy mécseseket raktak a koszorúnk mellé.

Várszegi Éva 8. z

A gyerekek valós élményeken alapuló beszámolóival hűen tükrözik azt a testvéri kapcsolatot, ami kialakult az „anyaországi” és az erdélyi magyarok között. Mindnyájunk emlékezetében felejthetetlen marad ez az út. Úgy gondoljuk, hogy a vendéglátókban is ilyen érzéseket hagyunk. Ez az Erdélyben töltött hét nem csak egy kórusút volt, hanem annál sokkal több, egy erős testvéri kapcsolat kialakulása.

Koszorúkkal, a Magyar és a Székely Himnusszal mentünk **Erdélybe**. Koszorúztunk **Fehéregyházán**, a múzeumkertben, **Kökösön**, a Gábor Áron emlékműnél és **Sepsiszentgyörgyön**, az 1848–49-es emlékműnél. Ez utóbbi azért marad a legemlékezetesebb, mert a déli koszorúzást követő estén az emlékmű talapzatán lévő égő gyertyák és elégett gyertyacsonkok mutatták, hogy az ottani magyarok csatlakoztak a mi megemlékezésünkhöz.

Nem fejezhetjük be másként ezt a visszaemlékezést, csakis úgy, hogy szívből köszönjük Kovács István lelkész úr áldozatos munkáját, gondoskodó szervezését.

Köszönjük mindazok munkáját, akik ezért a kapcsolatért tevékenykedtek. Ugyancsak köszönjük a Kriza János Kórustól a meghívást, és ezúton is szeretettel meghívjuk és Budapestre várjuk a kórus tagjait.

Princz Egonné
karnagy

Tóth-Máté Miklós: Miként a csillagok

Négy református történelmi kisregény egy kötetben (570 old.), Alföldi Nyomda RT Méliusz műhelye, Debrecen, 2001.

„Tanulságos, jó olvasmányul” kínálja alulírottak baráti szívével, szeretettel a szerző. Kocsord, 2002. 10. 12.

Egy hónap elteltével, Dávid Ferenc halálának 423. évfordulóján alulírott a szerző ajánlását továbbadja az Unitárius Élet olvasóinak, megtudva személyes benyomásait.

Bevezetőben a szerző csillagfényt vetít könyve címére a Dániel 12. rész 3. versével: „Az értelmesek pedig fénylenek ... miként a csillagok, örökkön örökké.” – Nekünk szól. Mi, unitáriusok szeretjük az értelem világosságában vizsgálni történelmünket és a lélek dolgait, amihez a józanságot hívjuk idegenvezetőnek. A csillagok pedig józanul fénylenek.

Három önként választott reformációkori személyiség mellett egyháza kívánságára ír regényt Rákóczi bizalmasáról, a budapesti Ráday Kollégium bővítésének tiszteletére. Az így összeálló négyesfogat pedig a debreceni Alföldi Nyomda fennállásának 440. évfordulójára lát napvilágot.

A fent említett ajánlás nekem, mint unitáriusnak szól, előrebocsátva, hogy az értelem csillagvilágában józanul ír Dávid Ferencről és Arany Tamásról. Való igaz is, hogy ebben nem marad el Sütő András mögött, aki hasonló megvilágításban ír Szervét Mihályról Csillag a máglyán cím alatt. És Kálvinnról, Méliuszról, Károlyiról, akik keménységét Sütővel együtt Tóth-Máté Miklós a történelmi szükségszerűséggel magyarázza. Dávid Ferencék dogma- és Szentháromság-ellenességét szerzőnk nem maga ítéli meg. Ezt szereplőire hárítja át. A mi részünkről ennél is méltánylandóbb, hogy unitárius szereplőitől nem tagadja meg a pozitív vonásokat, valamint főhősei ábrázolásában is a tényyszerűséget követi.

lásában is a tényyszerűséget követi.

Méliusz püspök élete a Dávid Ferencsel való szembesülések nélkül nem lehetne teljes. A református tanok meghonosodásában az unitarizmussal való ütközés egy igen jelentős fejezet. Ennek rendjén a szerző élethű képet ad Méliusz indulatosságáról és Dávid Ferenc béketűréséről. A magyarázatot Méliusz szájába adja, aki szerint Dávidék higgadságát a fejedelmi védnökség teszi lehetővé. Tudomásunk szerint a fejedelmi tekintély az ellenféltől is önmérsékletet várt el.

A Károlyi (Radics) Gáspár életéről szóló regény is felőleli hőse egész életét szolgálata kezdetétől gönci prédikátorságának és életének végéig, kiemelve belőle a teljes Szentírás magyarra fordítását és kinyomtatását Vizsolyban. Tudomásunk szerint Heltai Gáspár is megbirkózott ezzel. (Összehasonlítást a két fordítás között nem ismerünk.) Csak nem egyben, hanem részenként adta ki saját nyomdájában. Így nem az övé, hanem Károlyi fordítása terjedt el. Érdekesség, hogy Károlyi szerb, míg Heltai német származású. De mindketten, mint sok más hasonló nagy nyelvművelő, irodalmunkat a legnagyobb értékekkel gyarapította. Tóth-Máté Miklós is kellő figyelmet szentel regényeiben Heltai Fabuláinak, valamint unitárius hitének.

A kötet harmadik regénye a zsoldárfordító Szenczi Molnár Albertről szól. Életét gyermekkorától kezdve mutatja be heidelbergi fogságától való szabadulásáig. A fejezetek élén zsoldárcímek állnak, mindnyájunk ajkán élő szent énekek. Megismerünk egy óriás talentumot, mely egy óriás fáradozásával hozza meg gyümölcseit. Egy hányatott életet és egy nyugtalan személyiséget, mely ihletett írói tolmácsolás útján válik irodalmunk nagy csillagából közeli ismerősünké.

Itt teszünk említést arról, hogy ugyancsak az isteni ihletés

vezette el Csányi Ottó mátészalkai karnagy barátunkat, az unitárius ének szerelmesét a kolozsvári Házsongárd labirintusában Szenczi sírjához. Énekeivel együtt így róhatta le ott zsoldáros kegyeletét.

A szerző református lelkes család sarja, a debreceni teológia professzora. Művét református híveknek szánja hitelesítő olvasmány gyanánt. De érzékletesen hű karképet is ad, amit minden magyarnak ismernie kell. A bemutatott kort a legapróbb részletekig ismeri. Csak ennyit tesz hozzá, amennyi a száraz adatok életreklítéséhez elengedhetetlen. Így találkozunk a kötet negyedik regényének tárgyával, Ráday Pál személyiségével, II. Rákóczi Ferenc titkárával. Hősének naplójegyzetei ehhez kitűnő forrásként szolgálnak. A legilletékesebb szem látásával kapunk átfogó képet a kuruc szabadságharcról. A magyar dicsőség emelkedett örömeivel éli bele magát az olvasó a kuruc diadalokba, és a kudarc utáni állapotot a túléléshez szolgáló példaként fogja fel. A történelemben és példamutató szereplőiben felfedezzük önmagunkat, a jelent. Megtanuljuk, hogy soha sincs legyőzve az, aki ősei örökségét nem adja fel. És el.

A bemutatott művek elévülhetetlen érdemei közé soroljuk tömörségüket. Egy-két napi olvasmány (és 2500 Ft kiadás) árán másfél évszázadot ismerünk meg történelmünkől. Amin kívül a remek írói véna, a korhűségében is ékes nyelvezet, a jó magyar humor és bűbajos szerelmi történetek a könyvet a szórakozva tanító, legérdekesebb olvasmányok közé emelik.

A mindenünnen áradó tömegszórakoztatás kiábrándító buldózerhadjárataiban felüdülésként adhatjuk tovább olvasóinknak a szerző fennebb említett ajánlását, remélve, hogy az ő nevében is kérhetjük híveink szíves elnézését a meggyőződésünkkel ütköző hitvallási másraszabottság miatt.

Nyil Mózes

Unitárius portrék

Dr. Csíki Gábor

Emlékek összeállítása Édesapánk, dr. Csíki Gábor tartalmas, küzdelmes és hála Istennek hosszú életének epizódjairól, melyeket Ő maga vetett papírra 92 éves korában, és még a mai napig szóban, apró emlékképekben tovább mesél.

A leírt és elmesélt történetekből került összeállításra ez a kis élet-részlet, melyből erősen érezhető a Jó Istenben vetett erős, megrendíthetetlen hite.

1909. június hó 1-én, pünkösd napján születtem Székelykeresztúron, Erdélyben, a Csíki és Patakfalvi család második gyermekeként. A családban négy fiú és két leánygyermek született.

Régi tanítóm a Keresztúri iskolából, mikor 6-os voltam – Deák Ferencnek hívták –, jó és szigorú tanító volt, nekem elmesélte, hogy dédapám, Csíki Áron unitárius pap, nagy Kosuth párti magyar ember volt. Egy könyvet, a „Mi Ernyeiek” címűt említette, melyben benne volt, hogy 1850–51 körül Udvarhelyszék, Háromszék, Marosszék és környékéről az osztrákokat kiverték, és ennek a mozgalomnak egyik részvevője a dédapám volt. A felesége, Mosovszki Klára a lengyel származású gróf Mosovszki családból származott. A gróf Mosovszki az antitrinitárius mozgalom egyik szervezője volt. Az unitárius vallást akarta elterjeszteni Lengyelországban. A katolikus Lengyelországban ez neki nem sikerült. Vagyona nagy részével Erdélybe menekült nagy számú híveivel együtt, pld. a Nanovszky család, Karlfuszky család stb., ezek mind jó magyarok lettek. Nagyjátára és Szárazajtára telepedtek le mind ahányan jöttek. Itt tekintélyes volt a székely lófó című Csíki család, akikkel összekeveredtek, összeházasodtak. Végül is a Marosszéki nemzeti Koronka család is szép szereplője lett a szerény és egyszerű Csíki és Patakfalvi családnak.

Minden úrvacsoraosztással egybekötött ünnepünk másodnapján a lelkészi család tagjai szeretettel látott vendégek Dr. Csíki Gábornál, aki évek óta Dunafüreden lakik, abban az utcában, ahol az egyházi ingatlan is található, és már egy-magában ez a tudat is mennyi örömet jelent az egyházát mindvégig rajongással szeretett idős egyháztagunknak. A nagyon sokak által szeretett Gábor bácsi évtizedeken keresztül lakott Budapesten, az István utcában hűséges feleségével annak haláláig. Ezt követően került Százhalombattára. Nem egyedül, nem remeteségben tartózkodik itt, hanem jó pár esztendeje vele együtt van testvére, Zsuzsa néni is, aki – bár ő maga is legyengült egészségi állapotban van – mégis nagy gondját viseli testvérbátyjának.

Mindketten életigenlő emberek, akiket jól ismernek már a szomszédok is, hiszen mindkethez van egy kedves szavuk, egy mosolyuk, amit ingyen osztogatnak azok részére, akik őket meglátogatják, akik kerítésük előtt elhaladnak. Arcukon és tekintetükben ott van kilenc évtized terhének nyomása ellenére is mindaz, ami vallásukból ered, és amit legkifejezőbbben unitárius optimizmusnak lehet megfogalmazni. Ezt megélik életük minden napjában. Erről győződhetett meg alulírott is, amikor utójára karácsony ünnepének másodnapján meglátogatta, felesége kíséretében, Gábor bácsit és Zsuzsa nénit az úrvacsora ajándékában, örömeiben részesítve őket. Népes volt a takaros, szépen rendben tartott hajlék, hiszen mindketten gyermekeik szeretetének ölelésében voltak jelen az idős szülőkkel, akiket nem csak ünnepnapokon, hanem sűrű rendszerességgel látogatnak. Itt született meg az ötlet, hogy Gábor bácsi lányai „beszervezésével” meglepetést szerzünk Gábor bácsinak az új évünkben megjelenő Unitárius Élet első számában, az „unitárius portré”-ban közölve tanulságos életének nevezetesebb eseményeit. Ez alkalomból azt kívánjuk részére, hogy a jó Isten, aki annyi viszontagság után is mindvégig gondviselésével mellett állt, tartsa meg közöttünk őt, őket szereteteinek örömére és sokunk boldogságára.

K. K. J.

dolgoztam úgy, hogy én is megkapjam a heti 100 leit, melyet takarékos, mindenről gondoskodó Nagymamának adtam, mert szerettem Apómat és Édesmámámat nagyon.

Annak idején, 1928. szeptember végén, amikor Segesváron és a Szászfaluban befejeztük az építő munkát kiváltottam az útlevelet és szándékom szerint elindultam Amerikába szerencsét próbálni, de csak Pestig jutottam. Unokatestvéreim voltak még Kanadában és Argentínában is. Írták onnan Pestre, hogy egyelőre ne menjek, mert gazdasági világválság van.

Megemlíteném felmenő rokonunkat Koronka Józsefet, aki 50 esztendeig volt vezetője a Székelykeresztúri Unitárius Kollégiumnak. (Két vagy három évvel ezelőtti unitárius naptáron szerepelt.)

Én 18 éves koromban eljöttem, és a családról még nem igen tudtam sokat. Később sok mindent elmondott nagybátyám, dr. Csíki Gábor a Hőgyes Endre utcai Misszióház és templom lelkésze, későbbi unitárius püspök, valamint Józan Miklós torockói születésű pesti unitárius püspök is, akit én nagyra becsültem. Alkalmasnak talált, hogy másodéves egyetemista koromban engem presbiternek ajánljon. Én mindig szerettem templomba járni, de már nem tudok semmi rész venni, mert megöregedtem, eltelt az idő.

Tanulmányaimat Székelykeresztúron kezdtem, majd 21 évet tanultam. 6 elemi, 8 év gimnázium, 5 év egyetem, és 2 év önkéntes zsoldos katonaság. Patakfalvi Albert, jószágos nagypapám és felesége Rozália nagyanyám, édesmámám zsindeyes házában laktam 8-tól 18 éves koromig Keresztúron, a Gagy patak mellett, ahonnan elindultam volna Amerikába, de csak Pestig jutottam el.

5–6–7-ikes koromban három nyáron egy Bokor Dénes nevű építőmesternél

Amikor hazulról elindultam nem messze Székelykocsárdnál, a vasútállomáson mindenemet ellopták és csomag nélkül érkeztem Pestre a Misszió Házba, a Hőgyes Endre utcai diákothozba, ahol internátus lévén megszálltam. Nagybátyám, dr. Csíki Gábor unitárius püspök segítségével beiratkoztam a Lónyai utcai Református Kollégiumba, ahol év végén sikerült leérettségiznem.

Nyáron ideiglenesen elszegődtem a közeli vidéken egy bakterhez dolgozni mindenfélé, kaszálás, kapálás, szénacsinálás. Jól elláttak, még kis pénzt is kaptam. A széna alatt jól aludtam a nagykutya mellett. A bakter úr azt mondta, hogy maradhatok, és ha jól viselem magamat még bakter is lehetek. Jó állás, mert a bakter búzáját nem veri el a jég.

1929. október 1-én bevonultam önkéntes katonának, ahol jó ellátást kaptunk. Aláírtam több mint két esztendő, zsoldos katonának. Katonáság mellett megengedték hogy tanuljunk, és én így beiratkoztam a kecskeméti jogakadémiára. A katonai szolgálat nehéz volt, de kibírtuk. Kiképeztek harccsapatra, ágyú kezelésére, tankelhárításra, különféle géppuska és lángszóró kezelésre. A kiképzés nehéz és szigorú volt, affélék, amik az akkori háborúkban szükségeltettek. A menetgyakorlat sem volt könnyű, napi 40–50 sőt néha 60 km-t is meg kellett tenni teljes menetöltözetben. Leszerelés után nyaranta többször is behívtak 30–30 napos gyakorlatra. A kemény kiképzésnek is köszönhető, hogy sikerült megmaradnom Isten segítségével, és a háborúból, Don-kanyarból betegen, tetvesen de hazakerültem.

A kecskeméti jogakadémián jogásznak tanultam, a doktorátust Pécsen szereztem meg 1937-ben Krisztics professzornál. Megélhetésemhez a pesti lakások nehéz és veszélyes ciánózásával kerestem meg a pénzt. Ez úgy történt, hogy Németországból hozattam ciánbrikettet, vitriolt, vizet lehetett kapni és volt mosdótálam, amiben gázt csináltam. Elég sokáig úztem ezt a munkát, de jól lehetett vele pénzt keresni. Mindig hálát adtam a Jó Istennek, hogy sikerült ez a veszélyes munka és még pénzt tudtam félretenni.

1933 év januárjától kezdve a budapesti Gázműveknél az órabéres osztályon dolgoztam, majd a doktorátus megszerzése után gázgyári titkár voltam. Egész életemben ennél a gyárnál dolgoztam, s a nyugdíjas korhatáron túl, 47 éves szolgálat után vonultam vissza.

Sajnos úgy hozta a sors, hogy a szerbiai és a Don-kanyari szörnyű háborúkban is részt kellett venni. De a Jó Istenben vetett erős hitem megsegített, és sikerült áttörni Belgorodnál, és bár bete-

gen, legyöngülve 1943 év márciusában itthon voltam.

A szörnyű háborúról később szólok.

28 éves korom körül nősültem meg először, de útjaink elváltak. Amikor másodszor nősültem a 34. életévemet tapostam. Szerencsém volt. Feleségem, Rácz Erzsébet Zsuzsanna okleveles óvónő, akivel 1942. október 11-én házasodtunk meg a lőrinci unitárius templomban. Több mint 50 esztendőig tartó nagy szeretettel állt mellettem mindenben, jóban, rosszban egészen 1994-ben bekövetkezett haláláig.

Leányaim 1944 nyarán és 1945 telén születtek nagy boldogságunkra.

A házasságkötésünket követő pár napon belül vittek ki a frontra. Sokunkat vittek, de keveset hoztak haza. A kegyetlen, háborús időben olcsó volt az élet. Nem is merek rágondolni a Don folyó mentén elesett 120 ezer magyar katonára, akik értelmetlenül estek el.

Elégge megráznak a belém szorult különféle érzések és hangulatok még ennyi év után is. 1942–1943-ban én is ott voltam a –40 fokban, hideg orosz télen, és mindig tapasztalhattuk, hogy a muszkának a ruhája és fegyvere jobb, az élelme, de még a szállása is jobb. Szegény magyar örvendett, ha 1914-beli puskához jutott és időnként kicsi pityókát is kaphatott. Ez sajnos a megmaradtak tapasztalata. Ré- szemre a megmaradás isteni gondviselés volt.

Emlékezetes az 1943 januári voronyezsi áttörés. Én pont a Don jegén voltam felfedező járőr-szolgálatban a rajommal. Hogy mi történt, már pontosan nem tudom, csak hallottuk a sok sírást, jajgatást. A század nagy része elesett vagy megsebesült. Elesett a századparancsnok, a konyha a lovakkal együtt. Mi a Don jegén megmaradtunk, és még akik teheték menekültünk a sötétben.

Hirtelen jött a támadás és a mi felszerelésünk hiányos, illetve rossz volt. Szerencsére kezdett sötétedni és reggelre valahogy összeszedtük magunkat. A zászlóalj törzs az aktív tisztekkel elmene- kültek. Már jó világos volt, láttuk, hogy úgy kb. fele forma megmaradt, talán kevesebb. Hozták, illetve jöttek a könnyebb sérültek.

Egyszer csak oldalról megjelent egy tank. Ijed- tünkben bemenekültünk a közeli nagy hárosba (nagy széles cserjés árok), ott lapultunk. Jött a nagy T-34-es, de szerencsére lassan, mert gidres-gödrös cserjés volt az árok. Ki nem mertünk menni, lassan közelgett. (Gondolom berezeltünk mind.) Egy Jónás nevű szakaszvezető (zagyvarekási) szaladt felénk egy tankelhárítóval. Félelmünkben valamelyikünk vállára vette és el-

sütötte a csövet. Német gyártmány volt, láttunk már ilyet. A lövedék talált, és pillanatok alatt megolvastotta a tank oldalát és az felrobbant, így megmenekültünk.

Azután sok minden történt. A mellettünk lévő olasz zászlóalj hamarabb elmenekült, ott hagyva a rengeteg fegyvert, géppuskát, lőszert, golyót, de nem a halottakat! Mindenesetre jól jött a sok holmi. Tudtunk hatásosan védekezni. Ötször kerítettek be, de sikerült áttörni és menekülni. Az utolsó elég messze Belgorodnál történt, két vagy három hétre rá. Közben sok kín és szenvedés. Az ukrán asszonyok adtak krumplit. Menekülés közben sok utcai harcban is részt kellett venni, helyiségek melyekre nagyjából emlékszem: Zsitomir, Kiev, Minszk, Brianszk, Uriv, Kolbinó, Kazacskoje, Osztrogosk, Voronyes, Rosztov, Korotojak.

Belgorodnál nagy baj volt, kezdett úrrá lenni a letargia. Gúlába rakták a puskát megadásra késsen. Valahogy tudomásunkra került, hogy az oroszok lazítanak. Nem akartunk fogságba esni. Nagyon sokan elkezdtünk mozgolódni, én valahogy bekerültem egy munkaszolgálatos századba, és véletlenül találkoztam több gázgyári kollégámmal. Isteni Gondviselés! Sokan összejöttek, mondtam: az éjjelen áttörünk, segítsetek hisz egy a sorunk. A fogság egyenlő a halállal! Az áttörés hál Istennek sikerült.

Belgorodba érve meggyűlt a bajunk a németekkel, de a félreértés tisztázása után ezt is megúsztuk. Én már, több más társammal együtt, kezdtem betegeskedni. Szaturinnál sikerült vonatra kerülnöm. Tífuszos voltam. Egy katonaoorvos, rég-ről ismerősöm, az állomáson felismert és föltuszkolt a sebesülteket szállító vonatra. Ott még a mi-eink, a németek tartották magukat.

Nagyon sok sebesült katona volt ott, én a padozaton aludtam, mikor egy idő múlva felkeltettek: kelj fel pajtás, két hely is van. Kérdeztem, hogy hol vannak. Meghaltak és kidobtuk az ablakon, válaszolták. Ennyit ért egy élet akkor. Ezt elfelejteni nem lehet!

A komáromi hadikórházba kerültem, ahol meglátogatott Zsuzsa a feleségem, jó anyósom és kedves sógoraim. Nem ismertek meg, csak a hangomról. Azután Pestre, az Alkotás utcai katonai kórházba kerültem, ahol hosszú hónapokig kezeltek. Végül sok bonyodalom és megpróbáltatás után 1944-ben sikerült leszerelnem, és a munkahelyemen jelentkeztem szolgálattételre. Még akkor javában folyt a háború, a Citadellán a németek lőttek.

1945 májusában vége lett a második világháborúnak.

Abban a bizonytalan világban az ember sok mindent megtesz hogy ismét lábra álljon. Így történt az is, hogy többed magammal Pécsről hordtuk a szenet, hogy Pesten gáz legyen. Itt is sok mindenen mentem keresztül, de Isten segítségével a bajok nagyrészt elkerültek.

Feleségem halála után nem találtam a helyem, hiába gondoskodtak rólam a leányaim, unokáim. Így történt, hogy kedves jó testvérem Csíki Zsuzsanna, aki immár a 89. évét betöltötte, eljött Pestre Székelykeresztúrról, és azóta együtt lakunk Dunafüreden kicsi házban, nagy szeretetben. Gyermekeim, a két leányom és családjuk, az unokaöcsém (húgom fia), az unokáink adják azt a sok szeretetet, gondoskodást, ami sok mindenért kárpótol.

Szülőföldemtől nem szakadtam el, hosszú életem során megadatott, hogy szinte az 55-ös évektől a nyarakat a családommal otthon, Székelykeresztúron tölthetjük. Még nagyobb örömet jelent részünkre, hogy még ilyen idős korunkban is hazamehetünk nyaranta szeretett unokaöcsém jóvoltából.

Végezetül.

Nem akarok szerénytelen lenni, de úgy érzem, hogy amit a sors, de inkább az Élet Adója mindnyájunkra kimért, az Örökkévaló segítségével, a belé vetett erős hitemmel eredményesen megharcoltam, és így jó érzés fog el. Bizonyíték rá hosszú életem.

Kelt 2003 januárjában.

BIZTATÁS FIATAL FENYŐKNEK

Szemközt a bokros oldalon
hetekig szólt a hangos ének:
falusi leányok s legények
dalolva ástak gödröket
sokezer fenyő-csemetének.

Járok a zöld foltok között
s szólok: „Sietve nőjeteek föl,
tövetekre záporokat
kérek a sűrű fellegektől.
Ó, adjatok káprázatot
rege-termő rengetegekről!

Mert nem gyönyörködik szemem
tibennetek nagykorotokban,
ha fürge cinkeraj kutat
magrejtő, barna tobozokban
s növekedő tú-avaron
szaladó szarvas lába dobban.

Szelektől is edződjetek
hóviharok szilaj csatáin.
Fenyvessé sűrűsödjetek,
jövő-rügyes, kicsike fáim.
S ontsatok gyantás jószagot,
ha ott járnak közöttetek
emberré érett unokáim.”

Akik előttünk jártak...

Kelemen Lajos

(1801. október 8–1849. június 6.)

Az unitárius költők sorában ma egy alig ismert költő emlékét elevenítjük fel, a XIX. században élt Kelemen Lajosét.

Az Unitárius Egyházban a Kolozsvárt 1801. október 8-án született Kelemen Lajosról kevesen és keveset tudnak. Ennek oka az, hogy nehéz időben és aránylag rövid ideig élve, képességei kibontakoztatására nem volt sem ideje, sem ereje.

1882-ben a Pesti Hírlap június 8-ai számában, Kazinczy Ferenc gyűjtéséből, egy hazafias szellemű, igen szép vers adatott közre, amelyre Jakab Elek figyelt fel, aki megpróbált utánajárni, hogy ki a vers írója.

Jakab Elek először Simonyi Zsigmond egyetemi tanártól kapott rövid értesítést. Ez mindössze arról tudatta, hogy az említett vers 1861-ben megjelent a „gr. Desseffy József levelezése Kazinczy Ferencsel” című munka II. k. 122. oldalán. A következő, amit Jakab Elek megtudott, az egy Kelemen Lajostól is aláírt, Aranyosrákosi Székely Sándorhoz írt felszólítás, amelyben P. Horváth Lázár, a Honderű szerkesztője és Kelemen Lajos közösen kéri az akkor még tordai igazgatót, az 1832. évben megindítandó Corina című zsebkönyv dolgozó társának. Mivel Kelemen Lajos névalírása feltűnően hasonlított a szucsági birtokos, Kelemen Benjámin kezeírására, Jakab Elek nála is tudakozódott az ismeretlen Kelemen Lajos felől.

Kelemen Benjámin veje, Szigethy Miklós révén kapcsolatba lépve Bod Péterrel megtudta, hogy Kelemen Lajos a nagyernyei Kelemen családból származott. Apja Zsigmond különködéseiről ismert kir. főkörmányszéki kancellista volt. Fia, a kolozsvári unitárius gimnáziumban tanult. Itt elvégezte a bölcséleti tanfolyamot, majd a kir. Lyceumban jogot is végzett. 1821. szeptember 3-tól a főkörmányszéknél, majd 1836-tól az erdélyi udvari kancellárián dolgozott, de közben nevelő is volt a gr. Pálffy családnál. 1848. április 24-től a magyar kir. vallás és közoktatási minisztériumban, majd a pénzügyminisztériumban, végül a belügyminisztériumban dolgozott. Amikor a szabadságharc forгатagában a minisztérium Pestről Debrecenbe költözött, Kelemen Budán maradt. Ezért a később visszatérő minisztérium a kötelékéből elbocsájtotta. Ezzel az addig már családot alapított Kelemen nagy nyomorúságra jutott. Nyomorától 1849. június 6-án bekövetkezett halála mentette meg.

Ami Kelemen Lajos irodalmi tevékenységéről ismert, az az alábbi. Még kolozsvári diák korában írta „A szabadság” című versét, amely az Erdélyi Múzeumban (1817.) jelent meg. 1821-ben „Hunyadi János”-ról írt költeményét a Széplitteraturai

Ajándék adta közre. A Kolozsvárt megjelenő Aglája 1831-ben „Angyalok szerelme” című versét, és az Uránia az angol Moortól készült fordítását jelentette meg, de verseiből többet is közölt.

Kelemen írt latin nyelvtant, filozófiai, pszichológiai, logikai és metafizikai tankönyvet, de, mivel kiadásukra nem volt anyagi fedezete, azok kéziratban maradtak.

Kelemen Lajos kora „kiművelt fejei” közé tartozott. Beszélt németül, angolul, franciául és latinul. Sajnos, a korabeli viszonyok, a szabadságharc elbukása, elhibázott politikai lépése nem tette lehetővé költészetének kibontakozását. Bár a kor három tekintélyes magyar írója, Kazinczy Ferenc, Desseffy József és Döbrentei Gábor az ifjú Kelemenben „a nagy költői szikrát látták fellobbanni” és „a génius által ihletettnek” ítélték s „jeles íróként vártak belőle”, el kellett telnie három évtizednek, hogy újból felismerjék költészetének értékét, és Jakab Eleknek a Századokban megjelent „Kelemen Lajos életének ismertetése” (1882) című tanulmánya nyomán előbukkanjon a feledés homályából.

Kelemen Lajos (1877–1963) erdélyi történelem-tudós egy évszázad múltán, 1960. január 28-ai levelében így ír a költőről: „Szép, tiszta stílusa magasra emeli a Nemzeti Társalkodó minden munkatársa fölé. Félszázad alatt és utána aztán úgy elfeledték ezt a szerencsétlen embert, hogy Ürmössy Lajos pl. az Erdélyi Hírlapirodalom Történetében Kővári Lászlónak tulajdonítja a Nemzeti Társalkodó „K. L.” jegyes cikkeit, holott Kővári akkor még középiskolás tanuló volt, s kiforrott író korában is becsületére válhatott volna Kelemen Lajos ragyogó stílusa.”

Kelemen tragikummal vegyült váltságos életútja jutatta nyomorba. Jakab Elek szerint a pillanatnyi benyomások embere volt, akiből hiányzott a kitartás. Hiányosságai között említi azt is, hogy nem hivatalra termett emberként próbált érvényesülni, holott költői hajlamai révén, az irodalom terén válhatott volna naggyá. Amikor már 14 éves korában írt verséért „nevét hozsanna közt a nemzet elé vitték” – írta Jakab Elek –, „a költői pályát kellett volna választania, mert a nem hivatalra termett ember prózaivá alakul s nem visz fényes szerencsére.”

Ennyit a „költői reménység”-ként indult XIX. században élt Kelemen Lajosról. Ha kevés verssel lépett is az irodalom színpadára, azok minősége révén megérdemli, hogy az unitárius költők sorában – ha röviden is –, de felelevenítsük emlékét.

Kelemen Miklós

Olvasói levél

Tisztelt Szerkesztőség!

Főszerkesztő Kászoni József tiszteletes úrnak!

Átlapozva és elolvasva egyházi folyóiratunk legutóbbi két számát, feltűnt és örömmel töltött el a sok tartalmas írásban közölt sokszínűség és egyházi közösségeink által végzett, megannyi hasznos, sokrétű tevékenységről szóló, hírt adó tudósítás.

Mindez arra készítetett, hogy egy szerény írásomat én is elküldjem a szerkesztőségnek. Azt az érzésemet szeretném ezzel kifejezésre juttatni, mely sok-sok év alatt halmozódott fel bennem, és mint egy régi unitárius család sarja: hívő emberként, úgy érzem ezt megoszthatom hittársaimmal is. Azt, hogy ez érdemesnek találtatik közlésre, Önök döntenek el, de mivel az ez írásban foglaltak „megszületéséhez” a lelki indítást édesapám testvéröccsének példás lelkesítő tevékenysége adta, mertem venni a bátorságot, hogy közlésre is elküldjem ezt az írást.

Nagybátyám megszenvedte az áldozatos lelkesítő hivatásából fakadó, híveiért kiálló magatartását, ennek következményeként nehéz börtönöket töltött le, és utána hamarosan mindezek okozták halálát is. Gyermekkoromban, még Kváron, nagyon sokat voltunk együtt, s a tőle hallottak és életének további alakulása, a vele történetek mind-mind kihatottak gyógyító tevékenységeimre is. Talán sok kollegámmal ellentétben, így egy tartalmas életpályát tudhatok magam mögött! Hozzátenném mindenesetre azt, hogy e küzdelmekkel teli pályán, buktatók is voltak, hibák is tarkították, de úgy érzem, nem volt hiábavaló, amit nyújthattam a szenvedőknek, és ezt lelki életem is befolyásolta, az, hogy hittem és bíztam. Szórványban töltöttem el életem nagy részét ez idáig, de valahogy sikerült mindig „a kapocs” fenntartása, megőrzése egyházam felé.

Maradok őszinte hívük, kívánok további jó lapszerkesztéseket!

Tisztelettel: Dr. Fikker Ede

„És valamit tesztek lélekből cselekedjétek, mint az Úrnak, és nem embereknek” (Pál Ap. levél a Kolossébeliekhez 3:23)

Több tíz éves hosszúságú, gyógyításban eltöltött évek után, most érlelődött meg bennem, hogy én is (mint más sok, ezt a hivatást választott társam) a nem kevés, ilyen vagy olyan „bajban” szenvedőkkel való foglalatosság közben, élményeimből megosszak néhányat hívő embertársaimmal. Egyházunk folyóiratának címében nagyon találóan tűnik fel az „élet” szó. Azt gondolom, hogy amiről írni próbálkozom, szorosan kapcsolódik, összefüggésben van e szóval, és még nagyobb odafigyelésre ösztökél egyházunk tagjainak részéről, de talán a tágabb „környezetben” élők részéről is. Talán nem lesz hasztalan az itt leírtak közlése, és ha csak gondolatokat fog ébreszteni, akkor is megérte megosztani az általam tapasztaltakat, és jelent majd valamit azért, hogy egészséges, hitben élő, még több sorstársat várhatunk, láthatunk templomainkban! A test és lélek „egyensúlyának” fontosságáról szólnék, mely a testi szenvedést érző beteg emberben is észlelhető, érzékelhető kell legyen, de a gyógyításáért fáradozó, azért küzdő orvosában, ápolásában résztvevőkben is! És ennek „kimunkálásában”, kiteljesítésében türelemmel teli fáradtságos munkát végez az egyház az ígét hirdető lelkeszein keresztül.

Tevékenykedéseim során, mint közvetlen „család-közelségben” dolgozó orvos, egy volt egészségügyi körzet területén, kis és felnőtt betegekkel való kapcsolataimban nagyon sok esetben tapasztaltam, hogy a lelki élet, az ebből fakadó erő, „akarás” milyen fontos is volt az egészség visszaállításáért folyó, nem egyszer fáradtságos küzdelemben. Elég hamar rájöttem arra, hogy nemcsak a vizsgálgatások, leletek kiértékelése, a „leszűrt” megállapítások közlése fontos, hanem „emberközelségbe” kerülni is a szenvedésekkel teli beteggel. Nem könnyű megfelelni mindig ennek a követelménynek. A gyógyítónak is van

saját élete, gyarló ember ő is, otthoni, családi környezetében is helyt kell állnia, megoldani problémáit. Az orvos, ha lelkiismerettel akarja végezni munkáját, mindenkor „elérhetővé” kell tennie magát betegek részére, ez egy „készenléti” állapotot is jelent. A beteg embernek, a szenvedőnek nem szabad éreznie, észrevennie soha orvosának esetleges különféle okokból fakadó rossz hangulatát! Ezért kell az orvosnak is „lelki egyensúlyát” megőriznie, de azt helyretennie is, ha szükségeltetik! A gyógyító tevékenységben résztvevőknek is erős, kiegyensúlyozott lelkiállapotot kell rendelkezniük, a beteg embernek feldúlt lelkiállapotában (ez számtalan esetben jelen is van!) szenvedési közepette ezt érzékelnie is kell! Az orvosokra és a környezetükben dolgozó, áldozatos munkát végzőkre is érvényes, hogy: „Conservanda est Humanitas, si homines recte dici velimus”, vagyis: „ha méltók akarunk lenni az ember névre, őrizzük meg az emberiséget”!

Mindezekhez hozzá tehetjük, hogy a szenvedő ember szeretetre is vágyik, és ez írás címében ez is benne foglaltatik, és az e fejezetben foglaltak mind a szeretetre buzdító kijelentéseket tartalmazzák és az igazi, nemes keresztyén életre buzdítanak, arra is, hogy Isten előtt egyenlők vagyunk!

A lelki élet fontosságára Pál Ap. a rómabeliekhez írt levelében hívja fel figyelmünket: a 8-ik rész 26–27. verseiben ekképpen: „Hasonlóképpen pedig a lélek is segítségére van a mi erőtlenségünknek. Aki pedig a szíveket vizsgálja tudja mi a lélek gondolata.” Ezt a tanítást kell magáévá tennie szenvedőknek, gyógyítóknak, és átérznie minden keresztyén embertársunknak! Mindennapi létünknek ez is alapja, meghatározója! Egyházaink életében híveik lelki életének „gazdagítása”, az egymás iránti szeretet és bizalom érzésének kifejlesztése, ápolása jelenti tevékenységük, áldozatos munkájuk beérő „termését”! Ezt végzi és tesz érte fáradhatatlanul, az Evangélium tanításait hirdetve, azt magyarázva, megértetve mindannyiunkal a lelké-

szek mindegyike! Az embernek élete folyamán barátai, segítőtársai lesznek, bizonyára nemegyszer hasznos és értékes a jelenlétük, számíthat rájuk mindenkor és mindenben.

Mi, keresztény emberek, hallgatva lelkészeink prédikációit, hinnünk kell abban, hogy lelkészeink is barátaink akarnak lenni, éppen ilyen vagy talán még jobb barátaink, megértőbbek, kitartóbbak, kikre ráillik a következő megállapítás: „Amicus est alter idem, status nostri basis, animi lux, consilii dux, studii fax, dissidentium pax” (a barát második énünk, létünk alapja, a lélek fénye, szándékaink vezérlője, törekvéseink fáklyája, a viszálykodók békesége).

A lelkész élete is hasonlítható a gyógyítás embereinek életéhez. Nem szabad elfelednünk, és én ezt tapasztaltam is, hogy jelenléte, de az általa végzett áldozatos munkálkodás eredményessége, fellelhető, érzékelhető a gyógyulását türelmetlenül váró betegnél. Bizony, gyógyírt jelent, hozzáadódik a széles körben végzett gyógyító munkához! Az ő munkájának „gyümölcsét” nagyon sok embertársunk más területeken végzett munkájában vagy

mindennapjaikban is fellelhetjük! A lelkész a mások életéért, annak szebbé-jobbá alakításáért, a saját életerejéből áldoz! Élete az állandó felkészülésből, tanulásból és tanításokból áll, szolgál Istennek és embernek. Nekünk szolgálni nem könnyű feladat, mert sokfélék vagyunk (minden ember más!). Szeretné az arra törekszik, hogy a szélhámusból becsületest, a könnyelműből megfontoltat, a fősvényből bőkezűt, az iszákosból józant, a ridegből szeretetteljest, az erkölcstelenből erkölcsöst és a gyűlölködőből barátot faragjon! Szép és gyönyörű hivatás, tartalommal teli!

A lelkész és orvos; mindkettő elhivatott kell legyen tevékenységében, és ha ez így tűnik fel, és érzi ezt kisebb vagy nagyobb közösségben élő sok-sok embertársunk vagy a testi létükben szenvedők, akkor bizalommal fordul hozzájuk, hiszi, hogy Ők az igazi segítség, a támasz, akikre mindig számíthat, akik életét, egészségét vigyázzák, óvják!

Dr. Fikker Ede

(néhai Dr. Abrudbányai Fikker János teológiai tanár, volt kocsordi lelkész testvérének fia)

Foglalkozunk egyházunkkal

Úgy tűnik, az Unitárius Élet is belép azon folyóiratok sorába, melyek olvasói fórummal élénkítik táboruk érdeklődését. Csak üdvözölni lehet a Szerkesztőség által a lap 2002. évi 6. számának 18. oldalán nyitott lehetőséget és azt a felvezető püspöki biztatást, mely késznek mutatkozik minden konstruktív szándékú javaslat, jó tanács, vélemény fogadására (még akkor is, ha az nem egyezik mások – netán az egyházvezetés – álláspontjával).

Az elismerést kifejező másik megállapítás illesse rögtön azt az írást, mely a rovat „nyitódarabjaként” Csesznegi Miklós tollából jelent meg, s amelynek minden pontjával egyet tudok érteni. A szerző a MUE-állapotok és reformteendők intelligens meglátásával, lényegét összesűrítő megfogalmazásával új hangot üt meg és a pro és kontra hozzászólások hosszú sorát nyithatja meg, (kár, hogy a lap gyér megjelenése nem ad módot a gyorsabb, frissebb eszmecsere, de további vitafórumok teremthetők a Teológia Műhelyben, a Dávid Ferenc Egyletben, az ifjúsági szervezetben, kibővített presbitériumi ülések keretében stb.).

Aláhúzva, hogy a Csesznegi-elemzést intenzíven folytatni, de főként mielőbb tettekre váltani kívánatos, néhány problémára magam is rámutatok, (terjedelmi okokból csak jelzésszerűen).

1. A MUE Alaptörvénye az 1994., 2000. és 2002. évi kodifikációk, ill. módosítások következtében nehezen áttekinthetővé vált; indokolt lenne egységes szerkezetben történő új kiadása. Jogismeret, helyes jogalkalmazás nélkül jogkövetés, törvényesség nem képzelhető el sehol, az Egyházban sem.

2. Napirendre kellene tűzni a XXI. század igényeinek megfelelő, decentralizációt és szélesebb testületi demokráciát, az egyházközségeknek és egyházi intézményeknek jogi személyiséget biztosító, teljesen új egyházalkotmány kidolgozását.

3. Nem lehet belenyugodni az erdélyi anyaegyházzal való kapcsolat elhidegülésébe; ennek okait őszintén fel kell tárni és a helyzetet sürgősen orvosolni.

4. Az unitárius egyházjog művelésére gondot kell fordítani, ti. az egyetemek, tudományos egyesületek, tankönyvszerkesztők unitárius előadókat, szerzőket várnak ebben a „műfajban” is.

5. Az Unitárius Életben megjelenő beszámolók (pl. EKT- vagy főtanácsi ülésekről) nem tükrözik kellő részletességgel és tárgyilagossággal az események, néha parázs viták lezajlását. Példa erre a 2002. XI. 16-i főtanácsi ülésről közzétett híradás a lap tavalyi 6. számában (5. oldal), s ebben is a Bardócz-ügy kezelése. Az első fokon felelősségre vont budapesti exgondnok fellebbezését (akárcsak a lelkészét) másodfokú bíróság nem tárgyalta, ehelyett a Főtanács a marasztaló fegyelmi határozatot „megerősítette és jogerőre emelte”. Kérdés: milyen alapon? A Főtanácsnak az új fegyelmi szabályzat szerint csak felülvizsgálati jogköre van (25–27. §), akárcsak a régi szerint volt (248. §). A régi fegyelmi törvény ismerte ugyan a második fokot jelentő „főtanácsi fegyelmi bíróság” intézményét (209–210. §), aminek most a 7–9 szakasz felel meg, sőt a „Főtanács, mint fegyelmi bíróság” intézményét is (211. §). Sajnos, az idézett eset egyik jogforrásba sem illeszthető be.

Más szóval a Főtanácsnak és/vagy Egyházi Képviselő Tanácsnak az Alaptörvény nem biztosít olyan jogkört, aminek alapján fegyelmi bírósági szerepet vállalhatna magára, pláne köztes „lépcsők” átugrásával (lásd 133, 148. §). A polémia adott: jogszerű-e a Főtanács fegyelmi ügyben hozott novemberi határozata?

Ha igen, mi a jogalapja? Ha nem, hogyan tovább atyánkfiai?... Várom a reflexiókat, a szakmaiakat és egyházpolitikaiakat egyaránt.

Dr. Lőrincz Ernő

Megjegyzés:

A 2002. november 16-i Főtanácstól kezdődően az új Fegyelmi Szabályzat előírásai vannak érvényben. A fent említett ügyben még a régi szabályzat volt érvényben, melynek 211-ik paragrafusa értelmében: „A Főtanács határozatai véglegesek, azonnal végrehajthatóak.” – Szerk.

Egyházközségeink életéből

Budapesti Unitárius Egyházközség

Mivel lapunk utolsó számában (november–december) az egyházközségi eseményeket csak december 7-ig ismertettük, most onnan szeretnénk folytatni, ahol azt az elmúlt esztendőben abbahagytuk.

December 8-án advent második vasárnapját tartottuk; a jelenlevők létszáma is jelezte a karácsonyi ünnep közeledtét.

9-én tartottuk meg az év utolsó biblióráját, amelynek keretében a bibliaismeretek mellett főleg unitárius hittani kérdésekkel foglalkoztunk mindazokkal, akik tevékenyen veszik ki részüket ebből a tevékenységből, és akik igazi magját képezik már hosszú évtizedek óta egyházközségünknek.

10-én a City Tv vallási adásának egy stábja jött ki egyházközségünkhöz Pál Ildikó vezetésével, aki egy 15 perces adást készített a gyülekezeti lelkésszel, amely arról szólt, hogy hogyan készülnek az unitáriusok az adventi ünnepkörben a karácsony várására.

11-én és 12-én adtuk le az Unitárius Élet anyagának novemberi és decemberi számát Kovács Gyula szerkesztőnek, hogy az ünnepkörben minden előfizetőnk otthonába eljussanak a hírek, események, mindaz, amiben a tisztelt olvasóknak a legnagyobb kedve telik.

13-a jelentette azt a napot, amikor a különböző alapítványok felé megejtettük az elszámolásokat, hiszen úgy az Unitárius Alapítvány mind az V. kerületi Önkormányzat Egyházi Épületekért létrehozott alapítványa részére el kellett számolni a határidős időpontokra.

14-én szombaton délelőtt keresztelési szertartásra került sor, melynek alkalmából megkereszteltük Némethy Norbert és Ajtay-Kristóf Angella elsőszülött kisfiát: Kristóf-Kevint.

15-én advent harmadik vasárnapi istentisztelet megtartására került sor. A délután folyamán érkezett meg a Boston mellőli bedfordi gyülekezetből annak egy fiatal tagja, aki több napot élvezte a gyülekezet és a lelkészi család vendégszeretetét, s aki egy pár napi budapesti tartózkodás után folytatta útját Kolozsvárra és Székelyföldre.

16-án a City Tv második alkalommal jött ki egyházközségünkbe. Ez alkalommal arra volt kíváncsi a forgatócsoport, hogy miben változtatta meg az V. kerületi Önkormányzattól elnyert pályázati pénz környezetünket. Postásné Balázs Ildikó számolt be az eseményekről és vezette a Tv stábot a templomon és a gyülekezeti termet kiszolgáló helységeken, amelyek akkor éppen felújítás alatt voltak.

17-én Muszka Ibolya hitoktatóval készítette elő a gyülekezeti lelkész a kiosztásra kerülő 100 gye-

rekcsomagot, illetve azon csomagokat, amelyeket az egyházközség oszt ki a karácsonyi ünnepkörben hívei között. Könyvtáros-levéltáros asszonynak e helyről is köszönetet mondunk az előkészítésben, beszerzésben és csomagolásban nyújtott segítségéért.

18-án egyházközségünk lelkésze részt vett a Duna Tv 10 éves jubileumi ünnepélyén, amelynek megrendezésére a konferenciaközpontban került sor, és ahol jelen volt a magyarországi és határon kívüli Kárpát-medencéhez tartozó közéletiség színe java.

20-án temetési szertartást végzett Kászoni lelkész úr, amelynek keretében búcsúztatta Nagy Károlyné sz. Kómúves Rozália afiát, aki életének 93. évében adta vissza nemes lelkét Teremtőjének.

22-én délelőtt 10 órai kezdettel emlék-istentiszteletet tartottunk belvárosi templomunkban Dancs Pálné sz. Költő Irén emlékére, aki életének 88. évében távozott szereteteinek köréből. Elhalálozott testvéreink hozzátartozói számára e helyről is vigasztalódást kívánunk.

11 órától tartottuk meg az adventi ünnepkör negyedik vasárnapi istentiszteletét. Lelki megnyugvás volt minden jelenlévő számára és felemelő az alkalom, amikor az adventi koszorún négy gyertya fénye figyelmeztetett a küszöbön lévő egyik legnagyobb és legszebb keresztény ünnepünk érkezésére.

Délután 16 órai kezdettel került sor a gyermekkarácsonyra, amelyre nagyon sokan jöttek el ez alkalomból. Hitoktatóinknak és énekvezérünknek köszönet a bemutatott műsorért, és azért, hogy sikerült nekik a legkisebbeknek örömet szerezni úgy, hogy közben verseik, énekük hallgatásával mi magunk is megajándékozottaknak érezhettük magunkat.

23-án érkezett egyházközségünkbe légátus afia, ifj. Nagy Endre, aki az ünnepkör kiküldöttje volt a kolozsvári Egyetemi Fokú Egységes Protestáns Teológiai Intézet részéről.

25-én és 26-án tartottuk meg első és másodnapos úrvacsoraosztással egybekötött istentiszteleteinket. Templomunk, mint minden ilyen alkalommal, kicsinek bizonyult és felmerült ismételtén annak az igénye, hogy ezen alkalmakkor két istentiszteletet tartsunk. Az elsőt egy korábbi, egyet pedig egy későbbi délelőtti időpontban. Ünnep első napján a gyülekezet lelkésze szószéki szolgálatot végzett, amit légátus afia úrvacsorára előkészítő beszéde követett, másodnapján mindkét szolgálattevő helyet cserélt, ifj. Nagy Endre prédikált, Kászoni József megáldását mondott.

Ünnep másodnapján istentiszteletet követően légátus és lelkész is házhoz vittek idős hívek ré-

szére úrvacsorát. Előbbi a városban maradt és Zoltán Csaba m. gondnok afiával ketten látogattak, utóbbi meg vidékre ment felesége kíséretében, többek között Tárnokra, Százhalombattára (az itt készült interjú Dr. Csíki Gáborral szintén lapunk oldalain olvasható. Szerk.) és Ercsibe.

29-én került sor az év utolsó istentiszteletének megtartására, amelyet keresztelési szertartás követett, és amelynek keretében megkereszteltük Dr. Zettner-Kovács Krisztián r. kat. és Kocs Tünde unitárius testvéreink elsőszülött gyermekét, kisfiát Dánielt, akinek keresztszülei az Egyesült Államokból, Kaliforniából érkeztek ez alkalomra, és akik sokunk számára ismerősek, hiszen maga a keresztmama is unitárius teológiai végzettségű Júlia Kocs-Meyers személyében. A megkeresztelt kisfiú életére Isten áldását kérjük eljövendő évtizedeihez.

2003. új évünk első napja istentisztelettel kezdődött, amelyen szószéki szolgálatot a gyülekezet lelkésze végzett, a püspöki körlevelet főjegyző a fia olvasta fel, amit a gyülekezeti teremben püspöki fogadás követett. A jelenlevő elnökségi tagokat és a budapesti gyülekezetek tagjait Szász Adrienne pestszentlőrinci lelkész köszöntötte, amelyre püspök a fia válaszolt.

Január 2-án lelkészünk és felesége házszenléssel egybekötött családlátogatást végzett gyülekezetünk egyik tagjánál.

5-én került sor az új év első istentiszteletére, amelyen a hívek nagy számban voltak jelen.

6-án keblitanácsot előkészítő bizottsági gyűlést tartottunk a lelkészi irodában.

8-án Zoltai Gyuláné sz. Noszlopy Máriát búcsúztattuk a farkasréti temető Hóvirág utcai bejárati ravatalozójából, aki életének 92 évében adta vissza lelkét Teremtőjének.

10-én Dean Fisherrel találkozott és beszélgetett egy munkaebéd keretében lelkészünk, aki Csete Arpád ravai lelkész társaságában kereste meg. D. Fischer a nivós „American Unitarian Conference” nevű keresztény beállítottságú lap egyik szerkesztője, amelyet érdemes magvas, tartalmas írásaiért megismernie az unitárius olvasóközönségnek, amennyiben fordítani tudó, szándékozó személy vállalna ilyen tevékenységet.

12-én istentisztelet keretében alkalmi beszédet és imát mondott Szász János ny. lelkész, egyházunk fennállásának 435. évfordulója alkalmából.

19-én konfirmációi előkészítőt követően istentisztelet volt.

23-án szerkesztőségi gyűlés keretében készítettük elő lapunk január–februári számához az anyagot. A kora délutáni órákban Mikó István főgondnok, Léta Sándor és Kászoni József lelkészek egy megbeszélésen vettek részt, amelynek súlypontja a Nemzetközi Unitárius-Univerzalista Tanács-csal volt kapcsolatos. Az esti órákban ifj. Kozma Albert magyarsárosi lelkész látogatta meg a lelkészi családot.

24-én kórházi beteglátogatást végzett Kászoni József lelkész úr.

25-én ünnepi alkalommal felérő gyülekezeti közösség vett részt a délelőtti istentiszteleten.

30-án jegyespár esketési felkészítőjére került sor a délelőtti időpontban.

Február 1-én a lelkész házaspár Tata-Környén végzett családlátogatást egy ott élő unitárius családnál.

5-én presbiteri gyűlést tartottunk a gyülekezeti teremben, amely az évi rendes egyházközségi közgyűlést készítette elő.

8-án szombaton délután 17 órai kezdettel került sor az új év első szeretetvendégségére, amelynek meghívottjai Dr. Barta Tibor orvos-organaművész volt, aki a templomban tartotta meg esti organakoncertjét. Ezt követően a gyülekezeti teremben került sor Havassy Pál és Demján László mérnökök diavetítéssel egybekötött előadására „Barangolások Erdélyben, Szászföld 1998–2002” címmel. Az előadást követően került sor az ágáperre, amelyen közel száz személy vett részt.

9-én alkalmi istentisztelet keretében emlékezünk meg a szerencsétlenül járt Columbia űrsikló áldozatairól. Ezt követően részvétlevelet küldtünk Racin-be, Wisconsin államba, amelynek tagja volt Laurel Clark asztronauta. A részvétlevelet az istentiszteleten jelenlévők mind aláírták, közöttük egyházunk főgondnoka, főgondokhelyettese és egyházközségünk megbízott gondnoka.

(–)

Megemlékezés

A Budapesti Unitárius Egyházközségben 2003. február 9-én, vasárnap délelőtt alkalmi istentiszteletet tartottunk a Columbia űrsikló áldozatainak az emlékére. Mint köztudott, 1986. január 25-én kevéssel a kilövés után felrobbant és a tűz martaléka lett a Challenger űrsikló is, amelynek fedélzetén akkor Ellison Onizuka volt a csapat kapitánya.

Február 1-én szintén hét asztronauta vesztette életét a 16 napos küldetés utolsó perceiben történt robbanásakor. Az Amerikai Űrhajózási Hivatal (NASA) du. három óra körül vesztette el a kapcsolatot a Columbiával, amelyen a hét asztronauta tért volna meg egy addig sikeres küldetésből.

Nevüket megőrzi a szakma és az űrkutatás története, mint ahogy idéztük – és ezt ez alkalomból is megtesszük – vasárnapi emlék-istentiszteletünk alkalmával. Íme a hét kiváló ember neve:

1. Rick D. Husband 45 éves és a Columbia parancsnoka volt. Gépészmérnök, ezredesi rangban berepülő pilóta, amikor a NASA 1994-ben űrhajós-nak kiválasztotta. Másodszor járt a világűrben.

2. A 42 éves Kalpana Chawla indiai születésű, amerikai asztronauta, a legtapasztaltabb űrhajós

volt a csapatban, aki korábban már 375 órát töltött a világűrben.

3. Michel P. Anderson 42 éves volt és pilótaoktató, aki 1994-ben került az űrhivatalhoz. 1998-ban, egyetlen évben 211 órát töltött az űrben, és a mostani küldetésben ő irányította a fedélzeti tudományos berendezéseket.

4. A 46 éves William McCool berepülőpilótaként kezdte pályafutását, őt a NASA 1996-ban választotta ki űrhajósnak. Az űrhajó manőverezéséért felelős asztronautának szintén ez volt az első küldetése.

5. A 46 éves David M. Brown kutató űrhajós, pilóta és orvos, akit hét évvel ezelőtt választott ki a hivatal, és aki főként biológiai kutatásokat végzett.

6. A 47 éves Ilan Ramon korábban az izraeli légierő vadászpilótája volt ezredesi rangban. A NASA 1998-ban kezdte meg kiképzését, és ő volt az első izraeli űrhajós.

7. A 41 éves Laurel Clark űrhajós először járt a világűrben. 1996-ban választotta ki a NASA és kezdte el kiképzését. Orvos és zoológus diplomával rendelkezett, és mielőtt az űrhajózási hivatalhoz került mélytengeri kutatásokat végzett.

A racini (Wisconsin) Laurel Clark tengeralattjáró orvos volt az Egyesült Államok tengerészeténél, mielőtt 1996-ban a NASA-hoz csatlakozott volna. Az óceán mélységeit kutatta, mielőtt a magasban szárnyalt volna, mint küldetésben lévő szakértő, aki a Columbia nevű űrsiklón a tudományos kísérleteket segítette. Egy nyolcéves kisfiú édesanyja, Laurel éppen első űrbéli küldetésén volt, amikor a Columbia Texas fölött darabokra törött. Egy nappal halála előtt egy e-mailt küldött haza a családjának és a barátoknak.

„Üdv innen föntről, csodálatos bolygónk fölötti madártávlatból. A látvány tényleg ámulatba ejtő. Fantasztikus küldetés ez, és le is foglal bennünket rendszeren az egész napos tudományos munka. Nagyon drága az idő, ha lopni tudunk egy csöppet arra, hogy bepötyögjünk egy e-mailt. Tehát ez a levél rövid lesz és sok olyan emberhez jut el, akit ismerek és szeretek.

Részem volt néhány hihetetlen látványban: a villám, amint szétterjed a Csendes óceán fölött; az Aurora Ausztrálisz, amint az egész látóhatárt beragyogja az alant lévő Ausztrália városainak izzásával együtt; láttam az újhódat, amint éppen nyugovóra tért a Föld korongja fölött; láttam Afrika hatalmas síkjait és Cape Horn dűnéit; láttam magas hegyek között hömpölygő folyókat; láttam az emberiség nyomait, a folyamatos élet vonalát terjedni Észak-Amerikától lefelé Közép-Amerikán keresztül Dél-Amerikáig. A Fuji hegy aprócska dudornak tűnik innen föntről, mégis kiemelkedik, mint jól észrevehető mérföldkő.

Varázslatos volt, hogy az első napon éppen a Michigan tó fölött repültünk, és tisztán láthatam Wisconsinban Wind Pointot. Azóta sem volt akkora szerencsém. Minden pályánk egy

kicsit a Föld más-más része fölött halad el. Természetesen az idő túlnyomó részében hátul, az űrlaboratóriumban dolgozom és semmit sem látok. Ha valahányszor mégis kinézhetek, a látvány mindig tündöklő. Még a csillagoknak is különleges fényük van.

Többször is láttam „barátomat”, az Orient. Kimondottan kihívást jelent fényképezni a Földet, ugyanakkor meredek tanulási folyamat. Azt hiszem végül is sikerült néhány szép képet készítenem az elmúlt két napban. Közben azon izgulok, hogy elég élesek legyenek.

A közelre való látásom kicsit romlott idefönt, talán láttatok is rólam film/video felvételeket; ahol szemüveget viselek. Áldásként élem meg, hogy itt lehetek hazánk képviseletében, és a világ összes tudósai számára folytathatok kísérleteket. A kísérletek elérték majdnem összes céljukat, annak ellenére, hogy most is előjöttek a szokásos nyűgök, amelyek általában előjönnek ilyen bonyolult vállalkozások alkalmával. Néhány kísérlet többet is adott tudományos szempontból. Néhányat már befejeztünk, egy pedig éppen ma kezdődött el.

Az ennivaló nagyon jó, és én nagyon kényelmesen érzem magam ebben az új, teljesen különböző környezetben: Az evés időt vesz igénybe, hiszen itt nem segít a gravitáció, hogy a nyelöcsövünkön lecsússzon az ennivaló. Az is állandó kihívást jelent, hogy megfelelően hidratáltak maradjunk. Mivel a testünkben lévő folyadék a fejünk felé húzódik, szomjúságérzetünk szinte nincs.

Köszönet mindenkinek, aki az évek során támogatta kalandjaimat. Ez a mostani az, amely mindegyiket fölülmúlja. Remélem, mindannyian éreztétek a pozitív energiát, ami kisugárzott az egész égitestre, amikor közös bolygónk fölött siklottunk.

Fordította **K. J.**

Ui. Istentisztelet után a gyülekezeti tagok a racini egyházközségnek, amelynek az űrhajósnő is aktív tagja volt, unitárius részvétellel küldött minden jelenlévő aláírásával. Ennek szövege a következő volt:

„A mai, február 9-i istentiszteletet a Columbia űrsikló legénysége emlékének szenteltük. Laurel Clark unitárius-univerzalista volt, így mi is megkaptuk azt a levelet, amit családjának és ismerőseinek írt, és amit teljes egészében idéztünk az istentisztelet alatt.

A gyülekezet egyetértett abban, hogy együttérzésünkről biztosítsuk mindazokat, akik ismerték és szerették Őt, elsősorban családját.

Osztozunk fájdalmatokban és gyászotokban. Isten adjon nektek erőt a csapás elviselésére és vigaszt a jövőre.”

Kászoni József

Bartók Béla Unitárius Egyházközség

A decemberi számból lapzárta miatt kimaradt eseményeket is szeretném ismertetni a kedves olvasókkal.

December 9-én, kedden került sor a XI. kerületben a már megszokottá vált ökumenikus lelkészi találkozóra, ahol a kerület polgármestere is megjelent, hogy találkozzon a kerület lelkészeivel. Ezt követően pedig, pár napra rá december 13-án, pénteken került sor a XI. kerület polgármesteri hivatalában egy hivatalos találkozóra a polgármester úrral, mely alkalommal ismertette a lelkészekkel a terveket, elgondolásokat, melyeket a jövőben meg szeretnének valósítani a kerületben. A polgármester úr együtt akar működni a lelkészekkel a kerület szebb jövője érdekében, a polgárok jólétéért. Ennek érdekében rendszeres találkozókat szervez a kerületi lelkészekkel. Ugyanakkor megígérte, hogy részt kíván venni minél több alkalommal az egyházi rendezvényeken.

Az első együttműködés eredménye az volt, hogy a lelkészektől olyan hívek neveit és címeit kérte el, akiknek a polgármesteri hivatal karácsony alkalmával segílyt küldhetett, ami meg is történt, úgy a mi részünkről, mint a polgármesteri hivatal részéről.

December 19-én részt vettem a Deák téri evangélikus iskolában megrendezett konferencián, melynek témája az európai uniós csatlakozás volt.

Több előadás keretében elhangzott, hogy Magyarország mindig is európai állam volt, de ezt most intézményesíteni is kell. Ahhoz, hogy az európai integrációs szervezet tagja legyünk, szükséges a reintegráció. Ez annál is inkább fontos, mert nagy esélyt biztosít a nemzet újraegyesítésére, a határok módosítása nélkül.

Ez nem fog zökkenőmentesen lezajlani, mert gazdaságilag sebezhetőek vagyunk, ezért keresni kell a szövetségeket, és felvilágosítani az embereket azzal kapcsolatban, hogy miként működik gazdaságilag az EU, és milyen elvárásoknak kell eleget tennünk az európai közösségben. Ha ezeket előre tudjuk és fel vagyunk készülve, nincs ok a félelemre, aggodalomra, kételyre. Ha tudjuk, mi vár ránk, nem úgy tesszük fel a kérdést, hogy jobb lesz-e vagy sem, hanem egyszerűen tudjuk mit kell cselekedni. És a hangsúly ezen van. Keresni a szövetségest, akiknek támogatásával áthidalhatjuk az átmeneti állapotot. Gondoljunk arra, hogy idáig mindig valamilyen nagy hatalomhoz kellett igazodnunk. Most pedig megadatik az a lehetőség, hogy közösen intézzük sorsunkat és jövőnket. Nem európaiként, hanem magunknak kell megfelelnünk e közösségben. Ezentúl nem a magyarság feje fölött fognak dönteni és határozni. Nekünk is lesz képviselőnk az Unióban és beleszólhatunk majd európai életünk intézésébe.

December 25. és 26-án, karácsony ünnepe alkalmából templomunk zsúfolásig megtelt, és mind a két nap úrvacsorát osztottunk. Ezenkívül a lelkész a kórházba is vitt úrvacsorát egy erdélyi fiatalembernek. Megtartottuk a gyerekek karácsonyfa-ünnepélyét, amikor a Mikulás ajándékot osztott szét közöttük. Ez ünnepen ifj. Nagy Endre volt a légátusunk.

Az év utolsó vasárnapján évváró istentiszteletet tartottunk.

2003. január elsején délelőtt 10 órai kezdettel új-évet köszöntő áhítatot tartottunk a templomban, amelyet követően mindannyian átmentünk a püspöki fogadásra a Nagy Ignác utcai püspöki hivatalba.

Január 18-án volt gyülekezeti termünkben a torockóiak találkozója. Áhítatot tartott Rázmány Csaba püspök. Erre az alkalomra Deák Alpár Torockóról készített festményeit állítottuk ki a gyülekezeti terembe. A festő Torockón élő fiatalember. A kiállítást Szalai Ferenc magyar-történelem szakos tanár mutatta be, aki a testvériskolai kapcsolat fenntartója a XI. kerületi Bocskay István Gimnázium és a Torockói Általános Iskola között.

Január 19-én, istentisztelet keretében, Rázmány Csaba püspök a tordai országgyűlésen 1568-ban kimondott és törvénybe iktatott lelkiismereti- és vallásszabadságról emlékezett meg. Istentisztelet után a híveink is megcsodálhatták és vásárolhattak torockói festményeket.

Ugyanaznap, január 19-én 15 órai kezdettel a hívek közül többen is részt vettünk a Múzeum kertben Bauer Sándor emléktáblájának megkoszorúzásán.

Január 17-én temetési szertartást végeztünk, utolsó útjára kísértük és eltemettük özv. Budai Ferencé született Simándi Mária 99 életű torockói származású testvérünket.

Február 13-án temetési szertartást végeztünk, amikor a 91 életű Csáki Imréné, született Tóth Gizella testvérünktől búcsúztunk el a farkasréti temetőben.

Lelkészek több alkalommal voltak család- és beteglátogatóban. Itt fejezzük ki örömünket, hogy Kedei Delinka, székelyudvarhelyi esperesné asszony egy hónapi kórházi kezelés után egészségesen távozhatott haza. További megerősödést és Istennek áldását kérjük életére és családjára.

Továbbra is szeretettel várjuk híveinket a februárban és márciusban bekövetkező rendezvényeinkre.

Március elsején délután gyülekezeti estet tartunk.

Március 9-én templomunkba fog kiszállni a Duna TV stábja. Felvételre kerül a teljes istentisztelet, melyet a rákövetkező vasárnap, március 16-án délelőtt fognak közvetíteni.

Március 13-án közgyűlést előkészítő presbiteri gyűlést tartunk.

Március 23-án vasárnap az istentisztelet keretében tartjuk meg az évi rendes közgyűlésünket, amelyre mindenkit szeretettel meghívunk.

Március végén, 29-én délután rendezzük második gyülekezeti estünket. Minden kedves hívünket és érdeklődőt szeretettel várunk.

Léta Sándor

A családi körök kialakítása a beregi szórványban, avagy a családi nevelés fontossága hitéletünkben

A mostani gyülekezetünk legfontosabb feladata, hogy szekularizált világunkban, a békétlenkedő, felszínes embertől eljussunk az Isten szolgálatában álló testvérig a kiépülő családi körök segítségével.

Különösen fontos ez egy olyan cigány többségű szórvány gyülekezetben, ahol igen szétszórtan élnek az atyafiak, s nincs állandó lelkipásztor csak beszolgáló lelkészek. Ilyen helyzetben a gyülekezet végső soron a keresztény családokban születik meg, s azok tartják fent. Hitünk alapjait is elsősorban a családok, a szülők hagyományozzák át.

Ezért elsőrendű feladatunk a megújulás jegyében, hogy a keresztény életet formáljuk a szórványgyülekezet családsejtjeiben.

A beszolgáló lelkésznek igen fontos teendője a családpásztorizáció. Ha szükséges, akkor házhoz kell mennie a szolgálattal (esketés, keresztelés, a gyermekekkel való foglalkozás). Az egy utcában lakó atyafiak, a rokonság (ún. családcsoportot alkotva) összejárhatnak egy-egy fogadóképes vagy rangosabb családnál imádkozni, bibliaolvasásra, éneklésre, vallási kérdések megbeszélésére. Így fokozatosan kialakulhatnak a kis családi körök a gyülekezetben. Ez egy igen hatékony útja lehet a családpásztorizációnak a szórványgyülekezetben. Ez a mód segíti a passzívabb atyafiak (testvérek) bekapcsolódását és tanúságtételét. Ezt az együttes megerősítést jól szolgálják a hasonló állapotban levőkkel folytatott beszélgetések, imádkozások és éneklések.

A kiscsoportok jelentőségét nem kell hangsúlyoznunk, hisz mindnyájan tapasztalhatjuk, hogy olyan erők válnak benne hatékonyá, melyek egyébként rejtve maradnának. A családcsoport egyszerre tesz eleget a kapcsolatteremtés utáni vágyak és annak az igénynek, hogy a házaspár meg tudja őrizni különállását is.

A kiscsoportban egyéni problémáikra is választ kaphatnak, hiszen bensőségebb, családiasabb a kapcsolatuk. Az összejövetelek alkalmat adnak arra is, hogy a kör tagjai udvariasságot, kulturált viselkedést sajátítsanak el, tanuljanak egymástól, egymás életviteléből (a fiatalok is választ kaphatnak nevelési kérdéseikre). Természetesen az az egészséges, ha mindkét szülő eljár ezek az összejövetelekre. A háttérben minden esetben ott kell állnia az egész gyülekezetnek. Szerencsés, ha a presbitérium összeállításánál is ügyeltünk arra, hogy a presbiterek a családi csoportok éléről kerüljenek ki. A családcsoportok általában havonta 1-1 hétvégén gyűlnek össze egy-egy nagycsaládnál. Az összejöveteleken karitatív tevékenységről is szó esik (egymás segítése, betegápolás, családi ünnepek).

A családi körök tevékenységében a lelki igény kielégítése mellett a legfontosabb teendő a fiatal szülők nevelővé nevelése. Összességében ez a legnehezebb, de egyben a jövő szempontjából a leg sürgetőbb feladata a családi köröknek. A körökben nehéz áttörni a megkövesedett, ősi matriarchális (s egyúttal egyoldalú) hagyományokat a cigány családokban. Megfelelő családterápiával (lelkész,

presbitérium vagy a szórványgondnok közreműködésével) a fiatalok családmódeljében a párbeszédet kell a középpontba helyezni az ősi erőfitogtatás, a konzervatív megoldás helyett. (Ne a tekintélyelvűség érvényesüljön.) Mindennemű konfliktust, problémát a közösség előtt, a családban kell feloldani. Ez csakis a párbeszéd formájában lehetséges. A békés családi légkör nem nevelési technika csupán, hanem emberi nyitottság kérdése is. Ennek begyakorlása a családi körökben megtörténhet a presbiterek segítségével.

Mit segítenek elő a családi körök a gyülekezet életében? Először is a nyitott szülői magatartás elősegítheti a meghitt családi légkört, a gyermekek hitoktatását és a családi körökön keresztül az egyházközséghez való szorosabb kötődést is. A családi körök segítenek egy közös, unitárius életvitel kialakításában, az élet dolgainak keresztény szemmel való szemléletében. A közös összejövetelek feloldják a családok különválását, fenntartják a vendégszeretet evangéliumi gyakorlatát. A családok megtanulják megosztani egymás közt idejüket, gondolataikat, adott esetben pénzük egy részét is.

Nem elhanyagolható a szomszédokra, az egész cigánysorra gyakorolt hatás sem. A keresztény felülőségre ébredő családok könnyebben vállalnak karitatív munkát a környezetükben élőkért is.

Természetesen a családi körök hatása kiterjed a benne részt vevő házaspárok gyermekeire is. Helyes, ha a gyermekek is részt vesznek minél több összejövetelen. Így történhet meg a folytonosság kiépítése, hisz ezek a fiatalok aktívabban kapcsolódnak be az egyházi életbe is.

Végezetül pedig a szórványokban történő családi nevelés fontosságáról, a jövőről szóljunk.

Az ifjú nemzedék, a szórvány jövő nemzedéke számára a szülők a hit első hirdetői és oktatói, hisz az unitárius családok hitünk bölcsői. Lényegében a szórványgyülekezetet a családok hitet őrző ereje tartja fenn. Ezek a családok ápolják tovább a jézusi hitet.

Mai világunkban a hit egyre inkább egyéni döntéssel alapul, amelyben perdöntő szerepe van a családnak, hisz a gyermek vagy azonosul, vagy szembefordul a szülők közvetítette normákkal és eszmékkel. A fejlődő gyermekben azonosulási folyamat dolgozik. Éppen ezért nem lehet eléggé ismételni a szülői példamutatás fontosságát és jelentőségét. Ezért is jelentős feladat a fiatal párok nevelése a családi körökben.

A lelkésznek tudatosan törekednie kell a világi vezetők (presbiterek, köri felelősök) kiválasztására és képzésére (lelki-szellemi felkészítés). Ki kell használni a keresztelési, esketési, konfirmációi alkalmakat, a prédikáció is sulykolhatja a családokban történő nevelés fontosságát és a teendőket.

Igen fontos jelenség a szociális tevékenység erősödése a családi körök által. A szociális gondoskodás (egy karitatív csoport létrejötte) nemcsak a családok anyagi gondjain, de nevelési problémáin is sokat enyhíthet.

A kereszténnyé válás az emberré válással együtt kezdődik. A szeretetteljes légkör kialakítása, a testvériség, a bizalom kiépítése a legelső lépés a családi körökben és a gyülekezetben!

Mindennek a végső mozgatója a szeretet, az áldozat, vagyis önmagunk átadása testvéreinknek. A cselekedetekben nyilvánuljon meg hitünk, erre kell törekednie a kis köröknek, illetve a gyüleke-

zetnek. Érezniük kell, hogy a végső célunk az életben embertársunk szolgálata, amit elsősorban a családjukban, a családi körökben, illetve a gyülekezetünkben élhetünk meg.

Ez az igazi tanúságtétel Istenország építésében.

Felhős Szabolcs

Debrecen

A debreceni karácsonyi ünnep meghittségét és igazi örömét a gyerekek jelentették, akik előadták a betlehemi történetet.

Január 5-től az istentiszteleti időpontot 10 órára helyeztük át, már az első alkalommal látható volt, hogy ez többeknek kedvez, a síkos úton az időseknek nem kell sötétben indulni, és azok a fiatalok is inkább rászánják magukat az istentisztelet látogatására, akik eddig a túl korai idővel magyarázták elmaradásukat.

Január 12-én a Kossuth rádió a debreceni unitáriusok istentiszteletét közvetítette. A 435 éve kihirdetett vallási türelmi rendelethez emlékeztünk, a Tordán tartott vízkereszti országgyűlésre. Ekkor alakult meg az Unitárius Egyház, melynek egyik legfőbb jellemzője a tolerancia lett. Ez igen nagy esemény volt egyházunk életében, hisz a helyi sajtóban minden küzdelmünk ellenére még nem sikerült helyet kapnunk.

Az országos, sőt határokon átívelő rangos adó istentisztelet-közvetítése bizonyíték volt arra, hogy az országos, de még inkább nemzeti palettán jelen vagyunk. Az egy órás műsoridőt kitöltendő, Walter Judit és tanítványai énekeltek először reneszánsz, később Bartók és Kodály műveket, mely mint annyiszor, most is előkészítette lelkünket az isteni jelenlét befogadására. Köszönet érte!

Talán ennek is köszönhető, hogy ittlétem óta először meghívtak az ökumenikus imahét alkalmaira, január 20-án, az evangélikus templomban részt vettem a liturgiában. A következő héten pedig meghívást kaptam a kerekestelepi reformátusokhoz, ahol az imahét záróistentiszteletét én tartottam. Bízom benne, ha lassan is, de megnyílik előttünk a helyi ökumenikus élet.

A tél vége nem kedvezett az időseknek, betegeknek. Az eddiginél jóval gyakrabban látogattam a kórházakat, gyülekezetünk hűséges tagjait. Ezúton is kívánunk nekik mielőbbi gyógyulást!

Január 28-án Mikepércsen eltemettük özv. Baczó Mihályné Andorkó Irma vargasi származású asszonyt, gyülekezetünk legidősebb tagját. Isten adjon neki békés pihenést!

Február 16-án került sor a debreceni egyházközség éves közgyűlésére, március 2-án pedig Vásárosnaményban tartjuk meg.

A vallásos élet mindig etikai magatarás és életformálás kell, hogy legyen. Ehhez szervesen hozzátartozik a teremtett világ tisztelete: a környezetvédelem is. Egyházunk szeptember hulladékgyűjtésre hívta fel hívei figyelmét. Ezt azzal fejezzük ki, hogy a Hatvan utcai lelkészi hivatalban használt elemeket és lejárt szavatosságú gyógyszereket gyűjtünk.

– mvk –

Duna-Tiszaközi Szórványegyházközség

Karácsony a kereszténység eszmei megalapozójának, Jézus születésének az emlékünnepe. Bár a kereszténység különböző egyházakban gyakorolja hitét, egyetért abban, hogy megünnepelje Jézus születését. Ezt teszi karácsonykor.

A valamikor nagy területen működő Duna-Tiszaközi Szórványegyházközség az utóbbi 50 esztendőben szűk területre zsugorodott. Az 1948-ban született „Egyezés”, amely 1990. március 19-ig korlátozta az egyházak életét, szórványunkat – a könnyebb állami ellenőrzés okán – szétdarabolta, és a jelentősebb szórványtelepüléseket beolvasztotta a nagybudapesti összevont egyházközségbe. Így és ezzel érte el azt a célt, hogy a budapesti lelkészeknek ne legyen alkalma a szórvánnyal való törődésre, a szórvány pedig felmorzsolódjon. Az utóbbi évek karácsonyán így a volt nagy területen levő Duna-Tiszaközi Szórványegyházközségben csak Kecskeméten van alkalom istentisztelet keretében Jézus születésére emlékezni. Az itt levő szórvány azért is figyelmet érdemlő, mert tagjainak túlnyomó többsége 1990 után telepedett le

ezen alföldi városban, és minden felszólítás nélkül, önként kerestek kapcsolatot egyházukkal. Míg a sok ezer Erdélyt elhagyó unitárius felszívódott újonnan választott hazája területén, addig a Kecskeméten megtelepültek – megtartva unitárius öntudatukat – továbbra is vállalták unitarizmusuk megélését.

A mostani úrvacsorával összekötött istentiszteleten 23-an jelentek meg, s a gyermekek kivételével mind éltek is az úrvacsorával. Az istentiszteletre elhozták Erdélyből látogatóba jött rokonokat is, a mai erdélyi unitárius szellem képviselőit is, s így tájékozódhattunk az ott folyó életről is. Az istentiszteletet egy kisdíák alkalmi karácsonyi verse, majd a gyermekek részére ajándéksomag osztása, az Unitárius Élet című lap és az itteni kiadásban megjelent unitárius falinaptár ajándékozása zárta be.

Hiányoltuk a szép „fehér” karácsonyt, amiből az új esztendő elején bőven részesültünk.

Kelemen Miklós

Így élünk Füzesgyarmaton és a gyulai szórványban

Ünnepi készülődéseinkre és egész ünneplésünkre mélyen rányomta bélyegét a több évtizede nem tapasztalt nagy tél. Az utak járhatatlanokká váltak, a járdák csúszóssá, és a híveinknek, akik nagy távolságokról érkeznek, bizony vigyázniuk kell testi épségükre is. Templomunkban nem vesztélyeztetni őket a megfázás, mert a több mínuszos hidegekben is sikerült elviselhetővé tenni a levegőt.

Isten áldásával minden az elgondolt, az előző lapszámunkban leírtak szerint sikerült. Sokáig emlékezetes marad (videón vissza is néztük, és igényelték a felvételből az érdekeltek) a hittanosok pásztorjátéka, a közel 20 karácsonyi vers és egy tucatnyi karácsonyi dal elhangzása. Igaz, a nagy hideg visszatartotta legalább 20–25 érdeklődőnket. Szenteste mégis szinte tele volt áhítatos templomunk. Boldogság volt a gyertyák és csillagszórók fényében látni az örömet gyermekeink tekintetében, amikor megkapták a szeretetsomagokat a karácsonyfa alól, a borítékokat az Unitárius Alapítvány jutalmával, valamint Zita és Tamás sajtó készített képes Jézus történetét, amelyiknek második részét a hittanos évvárón fogják kézhez venni.

Karácsony első napján is, a keményedő tél ellenére, számosan jöttek el az úrvacsorás istentiszteletre. E nap fényét emelte az is, hogy keresztelési szertartást is végeztünk. Károlyi Dezső és Anett, Bianka Nikolett nevű kislányát tartották keresztség alá. A nehéz körülmények ellenére jöttek el a család tagjai Vésztőről erre a szép, felemelő alkalomra. Első napja délutánján az idősek otthonában tartottunk ünnepi istentiszteletet úrvacsoráztatással. Az érdeklődés a megszokott volt. A társalgóban összegyűlt mindenféle vallású jelenlévő részleteket hallgathatott meg a karácsonyi műsorunkból is. Ezzel véget is ért a füzesgyarmati Karácsony-ünneplés, mert második napján Vásáros-

naményba kellett menjünk ünnepelni. Reggel idejében indultunk az eléggé viszontagságos utat megtenni. De a fáradságot kárpótolta az úrvacsoráztatásos ünnep, valamint Felhős Szabolcs presbiter új házának bensőséges ünneppé magasztosult megáldása. Ezzel véget ért beszolgálói küldetésünk ebben a gyülekezetben. Isten áldása legyen az új évben ez élni akaró gyülekezet életén is.

Őesztendő utolsó vasárnapján jutottunk el Gyulára megkezdett karácsonyi úrvacsorás istentiszteletünket megtartani. A különböző távolságokról érkező híveink nem törődtek a nehéz téllal. Jöttek, hogy kis testvéri közösségünkben körülálljuk Jézus képzeletbeli jászolbölcsőjét.

Szilveszter éjszakaijában templomunkban búcsúztunk az őesztendőttől és köszöntöttük az új évet. Az áhítatos alkalom végén elénkeltük nemzeti imádságunkat és a Székely Himnuszot.

Újesztendő első napján lelkész és neje részt vettünk Budapesten a püspöki templomban tartott ünnepi istentiszteleten és az azt követő püspöki fogadáson, amelyről részletesebb tudósítás olvasható

egy másik beszámolóban. Január 3-án lelkész és neje, valamint gyulai szórványgondnokunk, K. Romvári Etelka meglátogattuk előzetes egyeztetés eredményeképp Dr. Perjési Klára gyulai polgármesterasszonyt. A szívélyes fogadáson egyházunk történelméről, szórványgyülekezetünk jövőjéről és egy imaházhoz való jutás lehetőségéről beszélünk.

A január 19-re tervezett és egybehívott közgyűlést el kellett halasztani február végére a zord idő és a nagy hó miatt. Idősebb híveink sem emlékeznek arra, hogy az elmúlt 30–40 őesztendőben ilyen megpróbáló, rettenetes télben lett volna részük itt az Alföldön. Kis templomunk szinte megközelíthetetlen. Farkas Árpád erdélyi költő szerint alagutakat kellett vágjunk a hóban. A súlyos hótömeg le-

Karácsony Füzesgyarmaton

Családi köri összejövetel Vásárosnaményban, az unitárius gyülekezeti teremben

törte gyönyörű tujafáinkat, a nagy hidegben hangjaink elfagytak. De istentiszteleteinket maradék nélkül megtartjuk, bármilyen kevesen is tudnak eljönni híveink.

Az eltelt időszakban 3 testvérünket veszítettük el. Angyal Lajos 82, Szűcs János 48 és Török Eszter 88 éves korában hagyták itt szeretteiket. Őszinte együttérzéssel mondtunk búcsúszavakat felettük, bár nem voltak közösségünk tagjai, akár csak a többi 21 sem, akiket 2002-ben temettünk.

Az anyakönyvi, aranykönyvi és zárszámadási bejegyzések alapján istenáldotta volt az elmúlt esztendőnk is. A hívek és szimpatizánsok adakozása meghaladta az 1 millió forintot. Az önzetlen-

ség egyházunk és egyházközségünk legnagyobb ünnepén, a 100 éves születési évfordulón mutatkozott meg leginkább. Legyen érte köszönet mindenkinek és a jó Istennek.

Ennek az évnek is lesz egy kiemelkedő alkalma, amikor a július 27-i, alföldi unitárius búcsún a templomépítés 100. évfordulójáról emlékezünk meg nagyszabású ünnepség keretében. Természetesen legnagyobb álmunk egy papilak megteremtése vagy a régi helyén, vagy máshol. Ez álom megvalósulásáért dolgozunk, küzdünk, remélve a jó emberek és a Gondviselő segítségét.

B. L.

Hódmezővásárhely

Hódmezővásárhelyi hittanosaink tollából

A mi karácsonyunk

Mint minden más helyen, itt egy dél-alföldi városban, Hódmezővásárhelyen is már november végétől elkezdtünk készülni a szeretet ünnepére, a karácsonyra. Mindenki vásárolgatott vagy saját kezűleg látott hozzá, hogy elkészítse az ajándékokat, amelyek majd szentestén a karácsonyfa alá kerülnek.

De nekünk, ebben a városban élő unitáriusoknak, máshogy kezdődött el a készülődés. Mint minden évben, az idén is összegyűlt a kis csapat Kiss Mihály (pap bácsi) és Tünde néni vezényletével, hogy ezt az ünnepet még szebbé tegyünk egy kis karácsonyi műsorral. Nálunk már hagyománnyá vált és szinte a helyi és környékbeli unitáriusok el is várják tőlünk, hogy miután a pap bácsi elmondta az imát, mi kiálljunk énekelni és szavalni.

De, hogy mindent az elején kezdjek, először is el kell mondanom, hogy mindig örömmel várjuk az ünnepet. Ezzel az alkalommal nemcsak azt mutatjuk meg, hogy mit is tudunk, hanem a kis közösség egy nagy családdá olvad össze, ahol természetesen mindenki kiveszi a részét a teendőkből. Én, mint 18 éves fiatal, örömmel nézek végig a többiekre, hogy milyen buzgón dolgoznak a közös ügyért. Mindenki mosolyog, együtt nevetünk, ha netalán valaki félreért valamit, de mindig ott állunk egymás mellett. És ha az utcán találkozunk, nem megyünk el egymás mellett csak úgy, hanem köszönünk egymásnak és vidáman elbeszélgetünk. Amikor vallásórakra járunk, mindig örömmel tesszük azt, mert tudjuk és érezzük, hogy ez egy újat, egy pluszt ad életünk szürkéségébe.

November végén is egy vidám hangulatú óra közben a pap bácsi megjegyezte, hogy szeretné ha lenne az idén is műsor karácsonykor. Mi készségesen beleegyeztünk. A rákövetkező héten már ki is osztottuk egymás között egy rövid darab szerepeit. Ezt a darabot Hollandiából a Haarlemmermeeri Kelet-Nyugati Kapcsolatok Egyesületének Ökumenikus Csoportja küldte, majd lefordították magyarra. Címe: Hogyan gyűjtsük meg a lámpást?

Arról az emberről szólt, aki karácsony éjszakáján, mikor Jézus világra jött, nem engedte be Józsefet és Máriát fogadójába, mert zsúfolásig tele volt. De miután meghallotta, hogy megszületett a Megváltó, rögtön megbánta cselekedetét és azt várta, vajon mikor tudna bocsánatot kérni Pax

hercegtől, ahogy akkoriban hívták Jézust. A mű befejezése természetesen szép. Ugyan a herceg nem érkezett meg, de a szeretet visszaköltözött az ember szívébe, mert segíteni tudott egy sebesültön. Ezt a darabot adták elő a közösség nagyobbjai, a kisebbek pedig verseket mondtak. De természetesen a közös éneklés sem hiányozhatott. A kis műsor zárásaként kis csomagokat kapott minden gyerek, kicsi és nagy egyaránt. A kisebbek persze buzgón azonnal felbontották csomagjaikat és majszolták is a benne talált édességet

Én csak néztem őket és elgondolkodtam, hogy majd egyszer ők is felnőnek, nagyok lesznek, felnőttek és akkor majd az ők gyerekeik fognak a helyükbe lépni. Verseket szavalnak, esetleg ők is előadnak majd egy darabot, és ugyanúgy fogják tépni a karácsonyi csomagot és rögtön megenni belőle a cukrot, csokit. És pont ez az, ami nem fog változ-

Karácsony Hódmezővásárhelyen

ni. Mindig össze fogunk gyűlni és össze fognak gyűlni a templomban imádkozni és meghallgatni a gyerekeik, esetleg majd az unokáik karácsonyi műsorát. Jó érzéssel tölti el az embert, hogy mindig meglesz a kis közösség, megmarad az összetartás, és szeretettel gondolunk majd mindig vissza azokra a pillanatokra, amikor még mi kisgyermekként remegő lábbal álltunk ki, hogy elszavaljunk egy rövidke versikét.

Bogdány Csilla
12 osztályos

A karácsony

A karácsony a legkedvesebb ünnepem.

Azért szeretem, mert az ajándékozás izgalma, a család szeretete és a különleges hangulata nagyon széppé teszi. Az elmúlt karácsony más volt, mint az eddigiek. Készültünk egy műsorral, melynek hatalmas sikere lett, mikor előadtuk a karácsonyi istentiszteleten.

Szüleim is eljöttek és ez fontos volt számomra. A kishúgom és én is sok ajándékot kaptunk. Legjobban annak örültem, hogy az egész család együtt volt, senki nem sietett dolgozni, beszélgettünk és játszottunk.

Bár gyorsan eltelt a néhány nap, de a szobánkban feldíszített karácsonyfa megőrizte a karácsony hangulatát.

Kisházi László
5. A osztály

Karácsonyom

Szerintem a karácsony az év legszebb ünnepe. Ilyenkor megszűnik minden, ami rossz, és helyét csupa örömteli dolog veszi át. Minden házba béke és szeretet költözik.

Gyönyörű dolgok ezek, de a vallásos emberek számára az ünnepet még meghittebbé teszi az, hogy Jézusra emlékeznek.

Én nem vallásos családban élek, de szerencsére sok vallásos ember vesz körül.

Az elmúlt karácsonykor először éreztem azt a megnyugtató bensőséges érzést, amely az ünnepi istentiszteleten megtölti a hívők szívét. Olyan élményben volt részem, ami egy életre szól. A társaimmal karácsonyi műsorral kedveskedtünk a gyülekezetnek, amit nagy örömmel próbáltunk és adtunk elő. Olyan volt, mintha mindnyájan egy nagy családhoz tartoznánk.

Asztalos Kata
9. C osztályos

Ökumenikus imahét Hódmezővásárhelyen

Évek óta szervezik, rendezik Hódmezővásárhelyen is az Ökumenikus Imahetet.

Idén január 19-től 26-ig tartott. Holland katolikus diakónus, Leo Mesman (aki három napig az unitárius lelkész vendége volt) nyitotta meg az imahetet.

Templomról templomra, gyülekezetről gyülekezetre járva, naponta du. 5-re.

Nagyon kedvező volt az időjárás is, hiszen nem esett, nem havazott, s nem volt csikorgó hideg.

Az Unitárius Imatekermében 21-én, kedden Dányi József ref. esperes úr és Seidl Ambros plébános úr beszélt a gyülekezethez. Csoportosan érkeztek az összetartozó hívek, sokan csak állva hallgathatták az igét „Jézus élete is láthatóvá legyen testünkben” (2Kor.4 10.), a mély gondolatokat és a zengő szótárokat.

Fokozta az áhítatos hangulatot Szél Gábor orgonakísérete a különböző vallásúak számára gondosan kiválogatott ismertebb egyházi énekek éneklésekor.

„Teadélután” hangulatos beszélgetésével folytatódott az együttlét. E kisváros sok ismerősének itt

jutott módja a találkozásra. Legalább ötven-hatan sürgölődtek, forgolódtak körülöttünk a téstás és teás tálcákkal. Egy újabb, közeli találkozás ígéréssel csak lassan, este 7-kor indult fiatal, idős hazafelé.

Január 25-én, szombaton a Csúcsi Reformátusok fogadták az ismét nagy számú imádkozni, elgondolkodni kívánó híveket. A mi lelkészünk, Kiss

Mihály felolvasott igéje „Ezért nem csüggedünk el” (2Kor 4, 16.). „Most azért megmarad a hit, a remény, a szeretet, e három, ezek közül pedig legnagyobb a szeretet.” (2Kor.13,13.) mindenki szívéhez szólt. Hányszor halljuk ezt a bibliai intelmet, mely mindenkor aktuális, hiszen áhítozik mindenki a szeretetre, s mi tartana felszínen e rohanó világban, ha nem éltetne a hit és a remény.

A foszlós kalács, forró tea újra megalapozta a beszélgetést, eszmecserét.

Ránk sötétedett, de világító szívvel, lélekkel búcsúztunk el egymástól, megköszönve az ötgyerekes Börzsönyiné Kádár Katalin tiszteletes asszonynak ezt az alkalmat is.

dr. Benczédiné Gabi

Ökumenikus imahét Hódmezővásárhelyen

Kocsord

A karácsony és az újév nemcsak érdekességként, de tartalmilag is kitölti évről évre a decemberi és a januári hónapot. Érdekesség benne az, hogy két hónapra határozzák meg gyülekezeti életünket, egymástól mégis mindössze egy vasárnap választja el őket, mint ikertestvéreket, akik szoros egymásutánban születnek, és a születésről is szól mind a kettő. Az első, a karácsony a megváltó születéséről, a másik az új év születéséről.

De nem ez az érdekesség adja meg jelentőségüket, hanem a tartalmuk, a mondanivalójuk. Az üzenet, amit hordoznak. A karácsony az öt megelőző hónapot tölti ki készülődéssel, az újév az utána következőt, és a beindítás feladatait rója ránk.

Mi, kocsordiak jóval karácsony előtt „kiköltözünk” gyönyörű templomunkból a hideg és a fűtési költségek miatt. Összebb kell húzódnunk a gyülekezeti terem meghitt, családias falai, bútorai és képei közé. Évek elteltével nem vesszük le az unitárius falinaptárat, mert azok templomainkat ábrázolják. Így a falak sok szép templomunk képével vannak tele. Jézus, Dávid Ferenc, püspökök, lelkészek, templomépítő hívek társulnak imádkozásunkhoz. Növelik áhítatunkat, de törvényt nem sértünk velük. A képek nem vesznek részt a szertartásunk gyakorlatából, csak lélekben hozzák közel az ábrázoltakat.

Karácsonyra azonban előkészítjük és kifűtjük a templomot. A kisteremben el se férnénk. Gyönyörű, különleges és óriási fenyőt díszítettünk fel. Szülők, nagyszülők, jótevők adományából ajándékcsomagokat készítettünk gyermekeinknek. Nálunk mindenki számára minden, ami a karácsonyhoz tartozik, a templomban kezdődik el. A hitoktatásra beiratkozott 24 helybéli és 6 szórványbéli növendék közül 22-en vállaltak verset, amit a népes közönség előtt nagyrésztük el is mondott. 10–15 unitárius és népi karácsonyi éneket szoktunk elénekelni.

Sokkal kevesebbet, de készülődni az újév ünnepeire is kell. A „két karácsony” közötti időt a közgyűlés, a lelkészi jelentés, a tisztújítás, számadások, költségvetés elkészítése, az év végi leltározás tölti ki. A tisztújító és számadó közgyűlést az újévi istentisztelet után tartjuk minden esztendőben, Isten segedelmével. A püspöki pásztorlevél felolvasása után a lelkészi jelentésben örömmel olvashattam, hogy tavaly több volt a kereszteselés, így gyülekezetünk 2 lélekkel gyarapodott.

A tisztújítás rendjén sajnálattal vettük tudomásul, hogy Jakab László gondnokunk tisztségéből visszavonult 13 év után. Erdemeiért jegyzőkönyvi határozatban mondtunk köszönetet. Helyébe Dobos László vállalkozó ifjú barátunk lépett a közgyűlés bizalmából, aki konfirmációja óta hűséges látogatója istentiszteleteinknek. Mióta családja van, azóta családotól szokott eljárni. Már eddig is számottevő adományokkal járult hozzá előmenetelünkhöz.

A két éve betöltetlen pénztárnoki tisztséget Nagy Gyuláné Molnár Julianna presbiter atyánkfia vállalta, hogy ezt a fontos tisztséget se hagyjuk betöltetlenül.

A közgyűlést követő heteket, mint mindig a püspökség, a főkönyvelőség iránti határidős iratok elkészítése, felterjesztése töltötte ki. Közben híveink jelentős számban látogatják minden vasárnapi istentiszteletünket. Ez figyelemreméltó buzgóság, hiszen köztudott dolog, hogy az ünnepek elteltével sok helyen lankad a templomlátogatás.

Minden kéthavi tevékenységünk után az Unitárius Élethez küldendő tudósítás képezi a pontot. Az idő lovai, melyek fogat nélkül is száguldanak megállíthatatlanul, Isten segedelmével, ím befogva futnak gyülekezetünk szekerével, mely újabb esztendőt szeretne tölteni – a 65-ödiket – az alapítása óta, Isten és a szeretet szolgálatában.

Nyitrai Levente

Pécs

December 5-én, Pécsen temetési szertartásra került sor. Utolsó útjára kísértük és eltemettük Dr. Bartha Vilmosné sz. Papp Mária 95 évét élt testvérünket. Adjon a Jóisten számára csöndes pihenést az anyaföld ölén, lelkének örök életet, szeretetnek vigasztalást.

A református és evangélikus kollégákkal való egyeztetést követően, Pécsen és Székesfehérváron megtarthattuk a karácsonyi istentiszteleteinket, melyek hangulatá-

ról a fényképek árulkodjanak. Természetesen a karácsonyi istentiszteletekből Polgárdi sem maradt ki.

Istentisztelet Székesfehérváron

December 30-án Kálnoki Kiss Sándor főgondnokhelyettes és jómagam Polgárdiba utaztunk, ahol a lakók kiköltözése után átvehettük a már megüresedett ingatlan kulcsait. A lakók (igazából bérlők) „lelépése” egymillió forintjába került egyházunknak.

A január hónap második felében tartott pécsi ökumenikus

imahétbe való bekapcsolódásom minden megkérés és ígéret ellenére sikertelen maradt.

Január 19-én győri kollégám Polgárdiba látogatott. Kifejtette az ingatlan eladásával kapcsolatos nemtetsző nézetét, majd azt, hogy a két egyház-köztség határvonalát Székesfehérvár és Polgárdi alatt szeretné meghúzni. Sajnos e „kérésnek” sem a presbitérium, sem jómagam nem tudunk eleget tenni.

Január második felétől Pécsen sorozatos családlátogatásba kezdtem. Családokat látogattam Szekszárdon is, ahol Dr. Szepesi Veronika több napos vendéglátását élvezhettem.

Január hó második péntekjén, valamint negyedik szombatján ifjúsági találkozó (elma-

radhatatlan közös vacsora), illetve felnőtt bibliára megtartására került sor (e hónaptól vezettük be, beindulása nehézkesnek tűnik, de reménykedünk, hogy van rá nagyobb igény is). Ezen alkalmak havi rendszerességgel folynak.

Február 8-án az erdélyiek bálján (gondnokom szervezésében) vehettem részt, ahol nagyobb unitárius tömb képviseltette magát. A bálózó unitáriusok dicséretére legyen mondva az, hogy másnap számosan eljöttek az istentiszteletre.

A 2002. évi zárszámadást elvégezve, a gyülekezeti tagok mindenfajta hozzájárulása (egyházfenntartás, alapítványi adomány stb.) 494 540 forintot tett ki. Köszönet érte.

2002 karácsonyán Pécsen

Máté Ernő

Dinnyés József daltulajdonos minden szerdán

18 órától előadóestet tart

a a Heltai Gáspár Könyvesboltban
(1054 Budapest, Alkotmány utca 12.sz.)

Hetente más műsorral, más előadókkal,
CD-bemutatóval.

Elhangzanak zsoltárpok, énekelt versek,
népballadák,
a CD-k a helyszínen megvásárolhatók.

Minden érdeklődőt szeretettel hívunk
és várunk.

Március 5.

Hogy vagy?

Március 12.

Van olyan föld – Erdély versei

Március 19.

A hónapforduló dalai

Áprilisban született költők versei

Március 26.

2 CD-bemutató

Bódva-tarti énekek Kalász László versei

Hazámban Serfőző Simon versei

Április 2.

Saját dalok

Április 9.

Költészet nap – Heltai Gáspár Könyvesbolt

Április 16.

Végre Délvidék versei

Április 23.

A hónapforduló dalai

Májusban született költők versei

Április 30.

Új dalok

ÚJ CINKESZÓ

1

Köd és minusz tíz. Február.
De az a „kicsicsúr”-madár
nagyvígán fittyet hány neki
s pici gitárját pengeti.
Nem lát eget, nem lát napot,
nem érez oladás-szagot,
köd gomolyog, köd tornyosul,
tollára permetegje hull,
de ő csak szól, csak zöngicsél.
Ki bátorítja, mire vár?
Alusznak még a vak csirák.
Azt várja tán, hogy egy bohó,
kíváncsi és hamarkodó
avar-takarta hóvirág
csukott szemét kinyissa?
Kicsi madár,
te drága, drága optimista!

2

Tudom, megnő s megárad majd a fény,
pacsirtát röppent ég felé a rét,
dalok fakadnak zöld ágak hegyén
s hallom völgyünk wartburgi versenyét.
Aranymálkó, nyaktekercs, rigó,
kakukk, pintyóke, gerle versenyez:
a növekedő fényben ragyogó
új forradalom ujjongása ez.
Olyankor hallgatsz, éber cinkeszó,
s ha szólsz, a hang a nagy koncertbe vesz. –
De te voltál az első hírhező,
te zengted itt,
hogy elmúlnak tirannusok, telek.
S míg a világgöd foszlását lesem,
kicsi madárkám, így köszöntelek:
bátorítóm, poétám, váteszem!

HÍREK

Karácsonykor elbúcsúztatták Balázi László püspökhelyettes lelkész urat a beregi unitárius szórványban.

Ebből az alkalomból, akárcsak Nyitrai Levente lelkész úrnak, a legmegtisztelőbb kitüntetést adományozták a búcsúzó lelkésznek. Demeter István és Felhős Szabolcs presbiterek Iván László-éremmel jutalmazták a búcsúzó lelkész lelkiismeretes szolgálatát. Az Iván László-díjat a biblikus unitárius szellemiség születésének 100. évfordulója tiszteletére alapította a beregi unitárius szórvány, hogy az evangéliumi unitárius szolgálatot díjazza. Az ünnepség után Balázi László lelkész úr és kedves felesége meglátogatta Felhős Szabolcs családját, Kriza János úti lakásában, amit felavatott és megáldott. Isten adjon további erőt és hosszú szolgálatot áldásos munkájában.

A magyar kultúra napja alkalomból a Kelet-Magyarországi Szabadelvű Protestáns Kör vezetősége Debrecenben ülésezett, ahol elhatározták, hogy a 2003-as Partium számot unitárius alkotók bemutatásának szentelik.

A Balázs Ferenc Beregi Népfőiskola 2003-ban új évadot kezd. A számítástechnikai ismeretszerzés mellett a helyes életmód, a biotáplálkozás kérdésével is foglalkoznak.

Felújítják a népfőiskolai lapot, az Őrlángot. A lap elsősorban a beregi fiatalokhoz szól, de tudósít a beregi unitárius szórvány életéről, a missziói munkáról is.

2001-ben Balázs Ferenc születésének 100. évfordulója tiszteletére közös elhatározással az erdélyi magyar apostolról nevezték el a vásárosnaményi unitárius gyülekezeti termet. Mindhárom közösség (a beregi unitárius szórvány és a belőle kibontakozó népfőiskola, a szabadelvű protestáns kör) a név-

adó példakép szellemében tevékenykedik tovább.

A Balázs Ferenc-díjat közös erővel 2005-ben adják ki.

Január 13-án tartotta ez évi első ülését az Evangéliumi Színház Kuratóriuma az Evangélikus Egyház püspökségének gyülekezeti termében, a Szilágyi Erzsébet fasoron. A kuratórium elnöke Udvaros Béla a színház irányítója és rendezője, beszámolt a színház elmúlt évi tevékenységéről, ismertette a Zárszámadást és a 2003. évi Költségvetést. Szebik Imre evangélikus püspök, a zsinati elnök biztosította a kuratóriumot további támogatásáról.

Egyházunkat Rázmány Csaba püspök és Gergely Felicián kuratóriumi tagok képviselték.

Január 17-én, pénteken a Dohány utcai zsinagógában emlékezett meg a Zsidó Hitközség a holokauszt áldozatairól. Óriási részvétel mellett Frölich Róbert főrabbi mondott emlékező beszédet, majd a zsinagóga kántora sirató énekeket énekelt orgonakísérettel.

Egyházunkat Rázmány Csaba püspök és Mikó István főgondnok képviselte a megemlékezésen.

Január 15-én a Nemzeti Múzeum lépcsőjén elhelyezett Bauer Sándor emléktáblánál imádságos áldást mondott Rázmány Csaba püspök, megemlékezve Jan Pallach cseh és Mojszesz Márton erdélyi áldozatokról, akik magukat elevenen elégetve tiltakoztak a kommunizmus visszaéléseivel szemben. A Magyarországi Unitárius Egyház nevében az emléktáblánál koszorút helyezett el Léta Sándor lelkész és Pálffy László főtanácsi tag.

A Magyarországi Református Egyházban megtörtént a tisztújítás, az alábbiak szerint:

Dunamelléki Egyházkerület

Püspöki tisztségre:

Dr. Szabó István

Dunántúli Egyházkerület

Püspöki tisztségre:

Dr. Márkus Mihály

Tiszánineni Egyházkerület

Püspöki tisztségre:

Csomós József

Tiszántúli Egyházkerület

Püspöki tisztségre:

Dr. Bölcskei Gusztáv

Február 19-én Léta Sándor lelkész és Gergely Felicián gondnok meglátogatta Zágony Sándort, aki február 18-án ünnepelte 90. születésnapját. Nemrég ünnepelték kedves feleségével 60. házassági évfordulójukat. Ez alkalommal is kívánunk sok egészséget és kérjük Isten áldását életükre.

Február 22-én került sor Dr. Szabó István, a Dunamelléki Egyházkerület püspökének beiktatására, a kecskeméti református templomban délelőtt 11-órától, melyen a Magyarországi Unitárius Egyház képviselőiben megjelent Rázmány Csaba püspök és Mikó István főgondnok.

Kívánjuk, hogy főtiszteletű Dr. Szabó István püspök úr sikeresen vigye véghez Istenországa építését és annak megvalósulását szolgáló cselekedeteit, melyeket székfoglaló beszédében megfogalmazott. Életén és munkásságán nyugodjék Isten gazdag áldása.

Március 16-án a Duna Tv a Budapesti Bartók Béla Unitárius Egyházközség templomából közvetít ünnepi istentiszteletet. A felvétel március 9-én 10 órától lesz a Hőgyes Endre u. 3. sz. alatti templomban. Kérjük híveink minél nagyobb létszámú megjelenését.

(Szerk.)